

Kadernota 2024-2027

**gemeente
gouda**

Inhoudsopgave

Introductie en leeswijzer	4
1 Samenvatting	5
1.1 Bestuurlijke samenvatting	6
1.2 Financiële samenvatting	7
1.3 Kaders en uitgangspunten voor de begroting 2024	8
2 Landelijke ontwikkelingen	9
3 Ontwikkelingen per programma	11
3.1 Economie, werk en onderwijs	12
3.2 Energie en klimaat	15
3.3 Wonen en leefomgeving	19
3.4 Sociaal domein	23
3.5 Cultuur, sport en recreatie	27
3.6 Leefbaarheid en veiligheid	31
3.7 Bestuur en organisatie	34
4 Ontwikkeling meerjarenperspectief 2024 - 2027	40
4.1 Overzicht meerjarenperspectief 2024 - 2027	40
5 Algemene (overall) financiële ontwikkelingen	41
5.1 Inhaalslag inflatie 2022 - 2023	42
5.2 Nieuwe Cao 2023	43
5.3 Inflatieontwikkeling gemeenschappelijke regelingen	44
5.4 Geactualiseerd concern investeringsplan (CIP) 2023 - 2027	45
6 Ontwikkeling financiële positie	46
6.1 Ontwikkeling reserves en weerstandsvermogen	46
6.2 Ontwikkeling leningportefeuille	46
7 Totaaloverzicht doelen en indicatoren	48

Introductie en leeswijzer

Hierbij presenteert het college van BenW de kadernota 2024. Dit is een belangrijk document, omdat de raad hiermee de beleidsmatige en financiële kaders vaststelt voor de komende begrotingsperiode 2024-2027. Het is een moment van integrale afweging tussen wensen en ambities in relatie tot de beschikbare financiële middelen. Deze nota laat zien waar het college de komende tijd op wil (bij)sturen en is een eerste stap om te komen tot een begroting voor 2024.

In deze nota is ook de nieuwe set (concept) aan eigen indicatoren opgenomen. Deze zijn mede gebaseerd op de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. De programmadoelstellingen zijn daarnaast voor het eerst verbonden aan deze Duurzame Ontwikkelingsdoelen. Dit maakt inzichtelijk aan welke ontwikkelingsdoelen de activiteiten in de programma's bijdragen. Voor de indicatoren geldt dat deze altijd slechts een indicatie zijn voor de realisatie van de doelstellingen. De nieuwe eigen indicatoren en de koppeling met de Duurzame Ontwikkelingsdoelen zijn bedoeld om de raad een betere informatiepositie te geven en op een doelmatige manier invulling te geven aan datagedreven werken.

Leeswijzer

- Hoofdstuk 1 bevat een bestuurlijke en financiële samenvatting. De kaders en uitgangspunten voor deze kadernota worden in dit hoofdstuk uiteengezet. Dat wordt opgebouwd vanuit het meerjarig saldo na de effecten van de begrotingswijzigingen en aangevuld met de (financiële) impact van ontwikkelingen en intensiveringen uit deze kadernota.
- In hoofdstuk 2 wordt een aantal belangrijke landelijke ontwikkelingen behandeld. Dit betreft overkoepelende ontwikkelingen met gevolgen voor de wijze waarop lokaal invulling gegeven kan worden aan het realiseren van Goudse ambities.
- Hoofdstuk 3 gaat in op relevante ontwikkelingen per programma, de bijbehorende doelen en indicatoren en een tabel met intensiveringen (wettelijk en/of overig). In dit hoofdstuk wordt per programma eveneens aangegeven welke onderwerpen nadere uitwerking behoeven ichting begroting 2024 -2027.
- Daarop aansluitend staat in hoofdstuk 4 de ontwikkeling van het meerjarenperspectief 2024 - 2027 weergegeven.
- Hoofdstuk 5 benoemt de algemene (overall) financiële ontwikkelingen, zoals: prijsontwikkeling, CAO ontwikkeling en de actualisatie van het Concern InvesteringsPlan (CIP).
- In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op het weerstandsvermogen en de ontwikkeling van de leningenportefeuille.
- Afsluitend zijn in hoofdstuk 7 het totaaloverzicht aan indicatoren en de Duurzame Ontwikkelingsdoelen opgenomen.

1 Samenvatting

1.1 Bestuurlijke samenvatting

Gouda is al ruim 750 jaar een prachtige stad met een rijke historie. De stad staat er goed voor en Gouda groeit. De bouw van Westergouwe is in volle gang, Gouwenaars zijn gastvrij voor vluchtelingen en ook de Goudse Spoorzone is volop in ontwikkeling. Het aantal inwoners van de stad neemt toe en daarmee groeit ook het aantal uitdagingen voor onze stad. Dit vraagt om een goed uitgeruste en robuuste organisatie, die meegroeit met de opgaven waar Gouda voor staat. Het college wil voortbouwen aan de stad door te blijven investeren in de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van Gouda.

De samenleving verwacht dat de grote problemen van deze tijd worden aangepakt en het is van belang dat de overheid daaraan bijdraagt. In de realisatie verwachten inwoners terecht dat er naar hen geluisterd wordt. Uit de Staat van het Bestuur 2022 blijkt dat het vertrouwen in de landelijke politiek laag is. Dit is al langere tijd aan de orde, en dat heeft inmiddels ook effect op het vertrouwen van mensen in het functioneren van de democratie. Eind 2019 had 81% van de Nederlanders vertrouwen in het functioneren van de democratie. Momenteel is dat gedaald naar 62%. Een signaal dat het college ter harte neemt.

Het in samenwerking met de gemeenteraad en de stad waarmaken van de gestelde doelen uit het bestuursakkoord "Geef Gouda Door 2022 - 2026" staat de komende jaren centraal. Het college wil laten zien dat in Gouda problemen worden opgelost en dat er gewerkt wordt aan de uitdagingen voor de langere termijn. Hierbij wordt ingezet op een duurzame, groene, inclusieve en sociale stad.

Bij het verwezenlijken van de Goudse ambities is en blijft een solide financieel beleid het uitgangspunt. Dat is ook de reden dat het college voorstelt om in 2024 een inflatiecorrectie toe te passen aan zowel de inkomsten- als uitgavenkant. Dit is een consistente gedragslijn en zorgt ervoor dat de financiële positie van de gemeente op de lange termijn sterk, stabiel en voorspelbaar blijft.

Het college is zich er daarbij van bewust dat in het jaar 2022 niet het volledige budget is uitgegeven. Deels doordat budgetten pas in 2023 uitgegeven konden worden of doordat de verwachting is dat het budget in de komende jaren alsnog benodigd zal zijn. Tegelijkertijd benadrukt het college dat 2022 een bijzonder jaar was met forse impact op de uitvoeringscapaciteit van de organisatie als gevolg van externe schokken, zoals de gevolgen van de oorlog in Oekraïne voor de realisatie van de opvang van Oekraïners en het tegengaan van energiearmoede in de stad.

1.2 Financiële samenvatting

Samenvatting financiële positie

De opgave is om een goede balans te vinden tussen het doen van noodzakelijke investeringen in en voor de stad en het voeren van een prudent en solide financieel beleid. Hiervoor worden keuzes afgewogen aan de hand van strakke financiële kaders:

- We leveren een sluitend meerjarenperspectief op.
- De geactualiseerde verhouding tussen risico's en de mogelijkheid om deze te kunnen opvangen vanuit het weerstandvermogen is "ruim voldoende/uitstekend" voor de periode 2024 - 2027.
- De omvang van de algemene reserve neemt toe van 34 miljoen in 2024 naar 46 miljoen in 2027.

Financieel perspectief 2024 - 2027

In de onderstaande tabel is op hoofdlijnen de ontwikkeling van het perspectief 2024 - 2027 opgenomen. Het uitgangspunt hierbij is de programmabegroting 2023-2026, aangevuld met de wijzigingen die door de raad zijn vastgesteld of nog ter besluitvorming voorliggen (t/m de raadsvergadering van 7 juni).

De nadere uitwerking en toelichting van de onderdelen B t/m E (ontwikkelingen) zijn opgenomen in de afzonderlijke hoofdstukken.

Bedragen in € x 1.000	2024	2025	2026	2027
Saldo begroting 2023 - 2026	-4.144	-9.802	-3.485	-1.062
Aanvullend krediet mobiele werkplek (raadsbesluit 30-11-2022)	134	198	194	189
Technische begrotingswijziging (raadsbesluit 21-12-2022)	26	27	27	28
<i>Uitvoeringsplan onderwijshuisvesting 2020 – 2024 1e tranche IHP (raadsvoorstel 07-06-2023)</i>	0	0	275	389
(A) Startsaldo Kadernota 2024	-3.984	-9.577	-2.989	-456
(B) Subtotaal algemene financiële ontwikkelingen	771	678	563	784
(C) Subtotaal wettelijke ontwikkelingen	1.505	1.398	1.398	964
(D) Subtotaal overige ontwikkelingen	836	596	596	596
(E) Prognose extra inkomsten Rijk - aangekondigde compensatie inflatie ontwikkeling 2022 *	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Doorkijk Kadernota 2024 (A t/m E)	-2.872	-8.905	-2.432	-112

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

* Het kabinet heeft in de Najaarsnota 2022 aangekondigd bij de Voorjaarsnota 2023 een extra prijsbijstelling over 2022 uit te keren. Deze prijsbijstelling geldt ook voor het Gemeentefonds. De extra structurele prijsbijstelling wordt gebaseerd op cijfers van het Centraal Planbureau (CPB), het zogenoemde Centraal Economisch Plan (CEP) 2023. Daarbij wordt gekeken naar de inflatieontwikkeling over 2022 ten opzichte van CEP 2022 (T-1). Op basis van deze gegevens zijn de extra nog te ontvangen inkomsten Rijk over 2022 ingeschat op structureel 2 miljoen euro.

Ontwikkeling gemeentefonds

Begin juni ontvangen we de meicirculaire van het rijk. In deze meicirculaire wordt duidelijk welke middelen wij in 2023-2027 ontvangen van het rijk. Deze circulaire is direct van invloed op ons financieel meerjarenperspectief. Om die reden ontvangt de raad een geactualiseerd meerjarenperspectief in het raadsvoorstel van de Kadernota 2024.

Op dit moment is de verwachting dat de meicirculaire leidt tot een hogere bijdrage van het rijk aan gemeenten. Onder andere vanwege de loon- en prijsontwikkeling 2024 -2027 (naast de aangekondigde structurele compensatie over 2022), die onder andere nodig is om de meerjarenbegroting op voldoende niveau te behouden.

1.3 Kaders en uitgangspunten voor de begroting 2024

Kaders meerjarenraming 2024 - 2027

De basis van de meerjarenraming 2024-2027 wordt gevormd door: de programmabegroting 2023-2026, 1e bestuursrapportage 2023 en de voorliggende kadernota 2024.

De meicirculaire 2023 zal worden verwerkt in de meerjarenraming 2024-2027. Dit is ook van toepassing op de financiële afwijkingen in de reguliere beleidsuitvoering (raadsbesluiten) tot en met juli 2023. De septembercirculaire 2023 zal worden betrokken bij het raadsvoorstel van de programmabegroting 2024 en als separate begrotingswijziging - na vaststelling van de begroting 2024 - worden verwerkt.

Uitgangspunten voor de begroting 2024

Naast de richtlijnen en toetsingsaspecten van de toezichthouder, de provincie, wordt voorgesteld een aantal uitgangspunten te hanteren als kaderstelling voor de programmabegroting 2024 - 2027:

1. Per 2024 een inflatie inhaalslag (over 2022 + 2023) van 7,3% te verwerken op de prijsgevoelige budgetten, belastingen en heffingen (met uitzondering van de afvalstoffenheffing en rioolheffing);
2. De lokale woonlasten en de belastingen/heffingen voor het jaar 2024 te indexeren op basis van de verwachte prijsontwikkeling conform de meicirculaire 2023;
3. Prijs- en loongevoelige budgetten voor 2024 e.v. regulier indexeren, conform de meicirculaire 2023;
4. Het per 2024 toepassen van een "loon mix 80/20" voor de meer loongevoelige budgetten, conform de meicirculaire 2023*;
5. Het per 2024 toepassen van het OVA/PPC indexcijfer (zorgindexering) voor zorgaanbieders (Wmo & Jeugd) binnen het Sociaal Domein**;
6. De prijs- en loonontwikkeling (conform meicirculaire 2023) grotendeels te bekostigen vanuit de rijksbijdragen (algemene uitkering);
7. Een gedegen meerjaren investeringsprogramma (CIP – concern investering plan), waarbij een stabiele schuldenpositie van belang is;
8. Conform de richtlijnen van de provincie (financieel toezicht) wordt in oktober 2023 een sluitende meerjarenbegroting aangeboden;
9. De bijstelling van de begrotingen 2024 van de verbonden partijen wordt verwerkt conform de vastgestelde (collegebesluit 29 november 2022) Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen (FKGR) voor de begroting 2024 – dit betreft een toegestane prijsindexatie van 6,4% voor beloning werknemers en 9% voor netto materieel.

**Het toepassen van een mix-percentage (80% loon / 20% prijs) op alle loongevoelige subsidies (zie uitgangspunt nr. 4) is nieuw. Loonkosten zijn binnen de subsidie instellingen het belangrijkste onderdeel van hun kostenopbouw. Door deze methodiek worden de gesubsidieerde instellingen in staat gesteld om hun activiteiten op hetzelfde niveau voort te zetten, waardoor het voorzieningenniveau op peil blijft.*

***De VNG heeft geadviseerd om de zorgcontracten voor WMO en Jeugd te indexeren op basis het percentage "Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling" ook wel OVA-percentage genoemd en op basis van het "Prijsindexcijfer particuliere consumptie" ook wel PPC-percentage genoemd. Loonkosten zijn binnen de meeste vormen van zorg het belangrijkste onderdeel van de kostenopbouw van aanbieders. Binnen de Wmo en jeugdzorg geldt dit ook. Op basis van de zorgsoort wordt bekeken welke verhouding loon/prijs van toepassing is.*

2 Landelijke ontwikkelingen

In dit hoofdstuk wordt een aantal overkoepelende landelijke ontwikkelingen geschetst met direct voelbare consequenties voor Gouda. Alle hieronder geschetste ontwikkelingen kunnen effect hebben op de uitvoering van werkzaamheden en daarmee de lokale invulling van ambities en opgaven in de komende jaren op meerdere beleidsterreinen. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op feiten en achtergronden van deze ontwikkelingen. In de volgende hoofdstukken zal op hoofdlijnen nader ingegaan worden op de wijze waarop de genoemde ontwikkelingen invloed hebben op de uitvoering van ambities en doelen per programma, al dan niet met financiële consequenties.

Inflatie

In de loop van 2021 werd Nederland, net als grote delen van de wereld, geconfronteerd met toenemende inflatiecijfers. Een combinatie van diverse factoren heeft ertoe geleid dat de inflatie over 2022 en 2023 opgeteld oploopt tot ongeveer 11%. Een dergelijk percentage is ongebruikelijk. De Europese Centrale Bank (ECB) streeft naar een inflatiecijfer van 2% op de middellange termijn om stabiele economische groei en werkgelegenheid te realiseren. Ondanks dat het lastig is om de inflatiecijfers van de toekomst te voorspellen, is de verwachting dat dit streefgetal voorlopig nog niet binnen bereik is.

Onder meer het Centraal Planbureau, diverse banken en verschillende economen geven aan dat de inflatie hoogstwaarschijnlijk ook in 2024 boven de 2% zal uitkomen. De verwachting is dat de prijzen voor bijvoorbeeld voedsel, bouwmaterialen en grondstoffen gemiddeld genomen blijven stijgen, of dat prijsstabilisaties voorlopig nog niet verwerkt zullen zijn in de consumentenprijzen. Op dit moment worden de inflatiecijfers bovendien enigszins gedrukt door incidentele maatregelen van de rijksoverheid, zoals het prijsplafond voor gas, stroom en stadsverwarming. De vraag is in hoeverre de rijksoverheid in staat zal zijn om de incidentele maatregelen op te kunnen vangen met structurele oplossingen om te voorkomen dat de hoge inflatiecijfers in 2024 zullen terugkeren.

De hoge inflatie heeft grote gevolgen voor de gehele samenleving: inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en instellingen. Ook in Gouda zijn de stijgende prijzen voelbaar. In de supermarkt, bij afschrijvingen van de vaste lasten of bij de pomp. Het Centraal Planbureau verwacht dat in 2024, mede als gevolg van de inflatie, meer mensen onder de armoedegrens terecht komen. Ook voor de gemeente geldt dat de inflatie effect heeft op de uitvoering van ambities, omdat bijvoorbeeld het uitvoeren van werkzaamheden of het realiseren van projecten duurder wordt.

Krapte op de arbeidsmarkt

Gedurende langere tijd is er sprake van spanning op de arbeidsmarkt. Sinds 2021 zijn er meer vacatures dan werklozen. Eind 2022 waren er 123 vacatures per 100 werklozen. De verwachting is dat werkloosheid de komende periode mogelijk iets zal toenemen, maar dat de krapte op de arbeidsmarkt ook volgend jaar zal aanhouden.

In vrijwel alle sectoren is de krappe arbeidsmarkt merkbaar. Dit is voor gemeenten niet anders. In het laatste kwartaal van 2022 steeg de vraag naar medewerkers met 31% vergeleken met het kwartaal daarvoor. Er stonden bij gemeenten 11.442 vacatures uit. In 2021 was 19 procent van de gemeentelijke vacatures moeilijk vervulbaar. Personeelstekorten voor de functiegebieden ruimtelijke ordening/milieu, onderwijs, automatisering/ICT en welzijn/jeugdzorg belemmerden gemeenten in de uitvoering van het werk. De verwachting is dat de vraag naar gemeentemedewerkers, mede door de vergrijzing, ook de komende jaren niet zal afnemen.

De krapte op de arbeidsmarkt kan eveneens gevolgen hebben voor de uitvoering van werkzaamheden. Dat geldt niet alleen voor het vervullen van arbeidsplaatsen bij de gemeente, maar misschien nog wel meer voor tekorten bij uitvoerders. Diverse gemeenten hebben reeds projecten moeten uitstellen vanwege tekorten bij bijvoorbeeld bouwprojecten, wegwerkzaamheden of de aanleg van kabels en leidingen. Het is daarom voor gemeenten van belang te zoeken naar creatieve oplossingen om voor de langere termijn posities in de organisatie te vullen en de positionering van gemeenten als werkgever te versterken.

Vluchtelingenstroom als gevolg van geopolitieke onrust

De wereld blijft in toenemende mate onrustig als gevolg van (geopolitieke) conflicten. Het is de verwachting dat ook de komende jaren veel mensen op de vlucht zullen zijn. Halverwege 2022 moesten circa 103 miljoen mensen gedwongen hun huis verlaten als gevolg van vervolging, conflicten, geweld, mensenrechtenschendingen en gebeurtenissen die de openbare orde ernstig verstoren. Dit is een stijging van 15% ten opzichte van eind 2021 en een verdubbeling sinds 2012. Een logisch gevolg is dat ook meer mensen de grens oversteken om op zoek te gaan naar een veilig onderkomen. De grote vluchtelingenstromen hebben eveneens gevolgen voor Nederland. Het is de verwachting dat de asielinstroom dit jaar zal toenemen naar 76.000 mensen en dat het totaal aantal Oekraïense vluchtelingen in Nederland eind dit jaar uitkomt rond de 135.000. Het rijk vraagt nadrukkelijk de hulp van gemeenten. De taakstellingen voor de opvangcapaciteit van asielzoekers en het aantal opvangplekken voor Oekraïners zijn verhoogd. Zo is de prognose dat de opvangcapaciteit voor asielzoekers moet groeien naar 77.089 in 2024. Het aantal opvangplekken voor Oekraïners dient de komende periode te stijgen tot 90.000.

Vooralsnog hebben vluchtelingen uit Oekraïne tot maart 2024 recht op opvang, medische hulp en onderwijs voor minderjarige kinderen. De verwachting is niet dat de oorlog aldaar spoedig tot een eind zal komen. Daarom is het kabinet bezig met structurele plannen voor vrijwillige inburgering van Oekraïners. Daarnaast is de verwachting dat de spreidingswet voor de opvang van asielzoekers niet eerder dan in 2024 in werking zal treden.

Ruimtelijke puzzel

Nederland staat voor grote opgaven en uitdagingen met forse impact op de wijze waarop de ruimte wordt ingericht. Een stuk grond kan immers maar één keer ingezet worden. Vanuit verschillende perspectieven neemt het aantal eisen voor ruimtegebruik toe. Of het nu gaat om het aantal te bouwen woningen, de bodem- en waterkwaliteit, het aanpassen aan klimaatverandering, verduurzaming van bestaande gebouwen, het inspelen op toekomstige mobiliteitsbehoeften of het reduceren van stikstof- en CO₂-uitstoot: de druk op de ruimte neemt toe.

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) ondersteunt de besluitvorming hierover, onder andere in de Ruimtelijke Verkenning 2023. Daarin worden scenario's beschreven voor de inrichting van Nederland in 2050:

- Mondiaal Ondernemend (een toekomstscenario waarin grote bedrijven her voortouw nemen)
- Snelle Wereld (de nog verder toegenomen digitalisering doet afstanden verdwijnen)
- Groen Land (veel ruimte voor de natuur)
- Regionaal Geworteld (burgers nemen het initiatief in hun eigen leefomgeving).

Voor elk scenario zijn gedetailleerde kaarten van het bijbehorende Nederland van 2050 gemaakt. Deze scenariokaarten brengen in beeld welke gevolgen verschillende keuzes hebben.

Het rijk en de provincies maken eind dit jaar bestuurlijke afspraken over de ruimtelijke inpassing van alle ruimtelijke opgaven. Zij doen dit samen met regio's, gemeenten en waterschappen. De focus ligt hierbij in eerste instantie op 2030, maar de plannen geven tegelijkertijd alvast een doorkijk richting 2050. Uiteindelijk dienen de afspraken uit te monden in een nieuwe nota ruimte in 2024.

Verder treedt op 1 januari 2024 de Omgevingswet in werking, met als doel om regels voor ruimtelijke ontwikkelingen samen te voegen en te vereenvoudigen. De verwachting is dat de inwerkingtreding de dienstverlening (o.a. vergunningverlening) aan inwoners en bedrijven in eerste instantie niet zal verbeteren vanwege ingroeieffecten.

3 Ontwikkelingen per programma

In dit hoofdstuk worden per programma een aantal relevante (externe) ontwikkelingen, richting de begroting 2024 nader uit te werken onderwerpen, doelen & indicatoren en financiële intensiveringen/bijstellingen aangegeven.

Bij de financiële intensiveringen/bijstellingen gaat het om mutaties als gevolg van wettelijke ontwikkelingen (onontkoombaar) en overige ontwikkelingen. De mutaties zijn ingedeeld per programma en voorzien van een toelichting.

3.1 Economie, werk en onderwijs

Ambitie

De gemeente Gouda streeft naar een vitale Goudse economie en een goed ondernemers- en vestigingsklimaat, inclusief een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Bedrijven, onderwijs en overheid (triple helix) maken zich sterk voor meer hoger onderwijs in Midden-Holland. Samenwerking zorgt voor innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken in de zorg en bij bodemdaling. De relatie van mens met technologie is daarin de rode draad.

Duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen voor alle kinderen op Basis-, Voortgezet- en Speciaal(voortgezet) onderwijs in Gouda en sterk onderwijs, waarin wordt samengewerkt om gelijke kansen te creëren. En actief werk maken van het terugdringen van laaggeletterdheid.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Uitvoeren Economische Agenda

Samen met ondernemers en onderwijs gaat de gemeente Gouda aan de slag met de uitvoering van prioriteiten uit de Economische Agenda 2021-2024 en de regionale triple helix innovatieprojectenagenda.

2) Duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen

Het realiseren en onderhouden van toekomstbestendige, kostenefficiënte en duurzame schoolgebouwen.

3) Terugdringen laaggeletterdheid

Het terugdringen van laaggeletterdheid. Het bevorderen van kansengelijkheid door sterk onderwijs en ontwikkeling van de basisvaardigheden op het gebied van taal, lezen en rekenen, en in toenemende mate digitale vaardigheden.

4) Doorontwikkelen Campus Gouda

Via Campus Gouda hoger onderwijs duurzaam aan Midden-Holland verbinden in samenwerking met bedrijven en maatschappelijke organisaties.

5) Terugdringen jeugdwerkloosheid

Het terugdringen van de jeugdwerkloosheid in de periode 2022-2026 met 50 personen tot 209 jongeren (februari 2022: 259 jongeren) door een sluitende aanpak.

3.1.1 Ontwikkelingen

Toekomstbestendige economie

Een toekomstbestendige economie betekent dat er samen met ondernemers systeemveranderingen gemaakt moeten worden, onder meer op het vlak van circulair, klimaatadaptief en energieneutraal. Deze ambities vragen om ruimte. De ruimte is echter al schaars en niet altijd goed benut. Zo ontstaan knelpunten voor werklocaties die transities naar een duurzame economie in de weg kunnen staan. Het rijk komt dit jaar met een programma Werklocaties. De provincie Zuid-Holland bereidt dit voor met het opstellen van een ruimtelijk-economische visie en het leggen van de ruimtelijke puzzel waarin ruimte voor werken ook aandacht heeft. Daarnaast is er zowel regionale als lokale inzet om te werken aan een toekomstbestendige economie, onder andere via de Economische Agenda en de regionale kwalitatieve bedrijvenstrategie.

Krapte op de arbeidsmarkt: leven lang ontwikkelen

Twee derde van alle werkgevers verwacht dit jaar matige of grote problemen vanwege de krapte op de arbeidsmarkt. Om vacatures zo goed mogelijk in te kunnen vullen, is een leven lang ontwikkelen een belangrijke pijler. Een leven lang ontwikkelen betekent dat werkgevers kunnen beschikken over zowel huidige werknemers als toekomstige werknemers met de juiste scholing en skills. In de laatste Staat van het mkb (Nederlands Comité voor Ondernemerschap) wordt gesteld dat investeren in innovatie belangrijker is dan ooit. Het comité pleit voor 'meer structuur, samenhang en samenwerking', bijvoorbeeld in triple-helix verband op lokaal en regionaal niveau. Dit sluit aan bij de brede opgaven voor ondernemers om te kunnen blijven innoveren, te verduurzamen en digitaliseren met voldoende personeel.

Onzekerheid door inflatie voor ondernemers

De toegenomen inflatie als gevolg van geopolitieke spanningen zorgt voor onzekerheid bij ondernemers over de Nederlandse economie. Bovendien moeten werkgevers onterecht ontvangen NOW-subsidies uit de coronaperiode nu gaan terugbetalen.

Stijgende (bouw)kosten onderwijshuisvesting

Door COVID-19 en de oorlog in Oekraïne zijn alle prijzen (bouwkosten en adviseurs) sterk gestegen. Dit geeft, zoals reeds gerapporteerd in het voortgangsmemo onderwijshuisvesting, uitdagingen in de uitvoering van het Uitvoeringsplan van de 1^e tranche van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2020-2024. De ruimte in het totale 1^e tranche IHP-programmabudget is benut om financiële tekorten in de eerste lopende projecten op te vangen. Bovendien werkt het rijk aan een wetsvoorstel rond onderwijshuisvesting, waarbij integrale huisvestingsplannen worden verankerd. Ook wordt gewerkt aanaanvullende beleidseisen voor schoolgebouwen (bijvoorbeeld voor verduurzaming en inclusiviteit). Hiervoor stelt het rijk vooralsnog geen aanvullende financiële middelen ter beschikking.

Internationale Schakelklas (ISK)

Door de grote toestroom van Oekraïense vluchtelingen en de komst van AZC's in Gouda en omliggende gemeenten is extra ruimte nodig voor de Internationale Schakelklas (ISK) in het Voortgezet Onderwijs. In samenhang met de reeds in het totale IHP voorziene herhuisvesting van de ISK (Aakwerflocatie) wordt een investeringsvoorstel voorbereid voor de raad.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

In 2024 eindigt het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Dit programma heeft als doel om leerachterstanden als gevolg van de coronapandemie in te lopen. Met deze extra middelen heeft de gemeente ook extra inzet gefinancierd, die niet kan worden gedekt uit de reguliere budgetten. Indien deze inzet gecontinueerd moet worden in het schooljaar 2024/2025, is extra budget nodig.

Vergroenen van schoolpleinen

In het huidige Groenfonds is het vergroenen van schoolpleinen niet opgenomen. Wel is een verkenning aangekondigd hoe het vergroenen van schoolpleinen buiten het Groenfonds om verder kan worden gestimuleerd. Schoolbesturen hebben een aantal initiatieven aangemeld.

Nader uit te werken richting de begroting 2024

Internationale Schakelklas (ISK)

- Om een bestaand pand geschikt te maken voor de ISK is een investering nodig. Wanneer de eerste ontwerpen en stichtingskosten bekend zijn, wordt de raad om een apart investeringsbudget gevraagd voor de benodigde verbouwing. Hierin zal ook, indien mogelijk, eventuele dekking vanuit rijksmiddelen worden meegenomen.

Investeringsbudget IHP

- In juni wordt de raad een voorstel voorgelegd voor het ophogen van het totale investeringsbudget van het programma Uitvoeringsplan 1^e tranche IHP 2020-2024. Bij akkoord worden de financiële gevolgen verwerkt in de begroting van 2024.

2^e tranche van het Integraal Huisvestingsplan (IHP)

- In het bestuursakkoord is het belang van duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen voor alle kinderen in Gouda opgenomen. Er volgt dit jaar een raadsvoorstel voor een 2^e tranche van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) met bijbehorende financiering. Daarnaast wordt onderzocht of en hoe versnelling van verduurzaming van schoolgebouwen parallel kan plaatsvinden.

3.1.2 Doelen en indicatoren

Doelen

Onderstaand zijn de Global Goals weergegeven die van toepassing zijn op dit beleidsprogramma.

Indicatoren

In de onderstaande tabel zijn de concept indicatoren weergegeven die samenhangen met doelstellingen binnen dit programma.

Doelstelling	Toelichting	Indicator	Databron
Uitvoeren Economische Agenda	Samen met ondernemers en onderwijs gaat de gemeente Gouda aan de slag met de uitvoering van prioriteiten uit de Economische Agenda 2021-2024 en de regionale innovatieprojectenagenda	Aantal vestigingen per sector	Handelsregister KVK
Uitvoeren Economische Agenda	Samen met ondernemers en onderwijs gaat de gemeente Gouda aan de slag met de uitvoering van prioriteiten uit de Economische Agenda 2021-2024 en de regionale innovatieprojectenagenda	Banen naar sector	LISA
Duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen	Het realiseren en onderhouden van toekomstbestendige, kostenefficiënte en duurzame schoolgebouwen	Energieverbruik onderwijs	Omrekening energiedragers naar TeraJoules
Duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen	Het realiseren en onderhouden van toekomstbestendige, kostenefficiënte en duurzame schoolgebouwen	CO2-uitstoot onderwijs	RVO
Terugdringen laaggeletterdheid	Het terugdringen van laaggeletterdheid. Het bevorderen van kansengelijkheid door sterk onderwijs ontwikkeling van de basisvaardigheden op het gebied van taal, lezen en rekenen, en in toenemende mate digitale vaardigheden.	Aantal inwoners dat een traject basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden) heeft gevolgd	Gemeente Gouda
Doorontwikkelen Campus Gouda	Via Campus Gouda hoger onderwijs duurzaam aan Midden-Holland verbinden in samenwerking met bedrijven en maatschappelijke organisaties.	Aantal studenten	Gemeente Gouda
Terugdringen jeugdwerkloosheid	Het terugdringen van de jeugdwerkloosheid in de periode 2022-2026 met 50 personen tot 209 jongeren (februari 2022: 259 jongeren) door een sluitende aanpak.	Aantal jongeren zonder werk t/m 27 jaar	UWV (werk.nl)

3.1.3 Intensiveringen en bijstellingen

Binnen dit programma zijn er - buiten de algemene financiële ontwikkelingen - geen specifieke intensiveringen/ bijstellingen.

3.2 Energie en klimaat

Ambitie

De ambitie is om Gouda duurzaam door te geven aan de volgende generaties. Gouda wil in 2040 CO₂-neutraal zijn en in 2050 moet de leefomgeving bestand zijn tegen klimaatveranderingen.

De gemeente wil zelf het goede voorbeeld geven door extra te investeren in de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.

Het speerpunt komende periode is verdere vergroening afgestemd op de bodemgesteldheid. Kwalitatief groen met een hoge biodiversiteit maakt de stad leefbaar en aantrekkelijk voor mens en dier. Duurzaamheid gaat over alle beleidsterreinen en is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Kwetsbaarheid van de stad voor klimaatverandering verminderen

Het verminderen van de gevolgen van hittestress, droogte en wateroverlast door extra vierkante meters biodivers groen in de stad. Ook het infiltreren, vasthouden en vertraagd afvoeren van water helpt hierbij.

2) Verbetering van de biodiversiteit en waterkwaliteit

De gemeente zet zich in voor een groener Gouda. Het bestaande groen krijgt gaandeweg meer kwaliteit, met kansen voor biodiversiteit en klimaatadaptatie. De gemeente gaat beginnen met het verbinden en uitbreiden van groene structuren.

3) Inwoners en ondernemers helpen energie te besparen en aardgasvrij te worden

Extra impuls geven aan het verduurzamen van huizen en gebouwen om zoveel mogelijk energie te besparen. Het ontzorgen van inwoners en bedrijven en de opwek van duurzame energie stimuleren.

4) Sneller verduurzamen gemeentelijk vastgoed

De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld. De ambitie voor het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed wordt aangescherpt. In 2030 is tenminste 55% van het gemeentelijk vastgoed verduurzaamd. Waar mogelijk nemen we stappen om ook de toegankelijkheid van de gemeentelijke gebouwen te verbeteren.

5) Investeren in de kwaliteit en toegankelijkheid van de openbare ruimte

Integraal en duurzaam investeren in de kwaliteit en toegankelijkheid van de inrichting van de openbare ruimte. Ook de inzet voor de aanpak van de problematiek van bodemdaling wordt voortgezet.

3.2.1 Ontwikkelingen

Krapte op de arbeidsmarkt

Er lijken keuzes nodig omdat de uitvoering van de ambities uit het bestuursakkoord, naast de bestaande wettelijke taken, onder druk staat door krapte op de arbeidsmarkt en de stijgende kosten voor mensen en materialen. Door de betrokkenheid en bevoegdheid van veel mensen binnen en buiten de organisatie worden er stappen gezet, maar de signalen over een (te) hoge werkdruk nemen toe.

De vacatures voor de watertaken en riolering bij beleid en beheer zijn moeilijk te vervullen. Het is een uitdaging om kennis te betrekken en te borgen, én om mee te bewegen met wettelijke ontwikkelingen (zie hieronder). Er is in 2024 waarschijnlijk een inhaalslag nodig. Bij het voorstel voor het Water- en rioleringsplan 2024-2028 worden de mogelijke keuzes inzichtelijk gemaakt.

De verwachte gevolgen van de krapte op de arbeidsmarkt en de stijgende (bouw)kosten als gevolg van inflatie op het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed worden meegenomen in het voorstel voor de routekaart voor de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed. Ook wordt er een plan gemaakt voor het toegankelijker maken van gemeentelijk vastgoed.

Het aantal en de kwaliteit van initiatieven van inwoners voor de energietransitie ontwikkelt zich sneller dan verwacht. Dit betekent dat de gemeente zich moet bezinnen op haar inspanningen en rol. Dit om draagvlak te behouden en gewenste ontwikkelingen te ondersteunen.

Nieuwe wet- en regelgeving

Het kabinet maakt water en bodem sturend bij ruimtelijke keuzes. De Kamerbrief van november 2022 beschrijft diverse maatregelen. Dit zal ook iets van de gemeenten gaan vragen. De rijksoverheid publiceerde daarnaast eind maart 2023 de Maatlat klimaatadaptieve groene gebouwde omgeving. Deze richtlijnen maken duidelijk hoe klimaatadaptief bouwen en inrichten eruit kan zien. Als partner in het Convenant klimaatadaptief bouwen geeft Gouda de Maatlat mee als vertrekpunt voor nieuwbouw. Dit vraagt ook dat de gemeente de Maatlat toepast bij het inrichten van de openbare ruimte en vastgoed, met daarbij een andere aanpak en raming van projecten. Overigens stelt ook het Hoogheemraadschap van Rijnland sinds kort klimaatbestendige regels verplicht bij nieuwe grote gebiedsontwikkelingen.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is er naar verwachting vaker een omgevingsvergunning nodig bij de (her)inrichting van de openbare ruimte. Dit vanwege de regels op gebied van bodem en geluid. Dit kan invloed hebben op de planning en raming van projecten.

Nader uit te werken richting de begroting 2024

Nulmeting CO2-reductie

- In 2023 wordt berekend wat de verwachte CO2-reductie is op basis van het bestaande beleid. Er is mogelijk bijstelling nodig van beleid om in 2040 CO2-neutraal te zijn. Dit zal invloed hebben op de benodigde capaciteit, budgetten en/of planning. Eind 2023 wordt een eerste beeld verwacht.

Nulmeting biodiversiteit

- In 2023 wordt de nulmeting biodiversiteit en waterkwaliteit vertaald naar beleid en vervolgens naar uitvoering. Bij het bestuursakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld op basis van het koplopersscenario. Verwachte investeringen om biotopen te verbinden en beheer te optimaliseren zijn echter nog niet meegenomen. Bij het voorstel voor groen-, bomen en biodiversiteitsbeleid eind 2023 worden de mogelijke keuzes inzichtelijk gemaakt.
- In de begroting 2024 zal de financiële correctie van € 60.000 zoals opgenomen in het amendement "Verbeteren biodiversiteit in Gouda" worden verwerkt.

Hittestress

- Maatregelen uit de klimaatadaptatiestrategie hangen nauw samen met het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2019-2023. Maar maatregelen om hittestress te verminderen, mogen hier niet uit worden gedekt. Tot nu toe is het toevoegen van groen, vanuit het groenfonds en de structuurvisie groen, de belangrijkste maatregel om de kwetsbaarheid van de stad voor hittestress te verminderen. Omdat het zomers vaker warm wordt, zou de aanpak verbreed moeten worden. Bij nieuwbouw en (her)inrichting van straten kan bijvoorbeeld worden gestuurd op het creëren van schaduw en de keuze voor lichte kleuren. Het vraagt extra inzet om deze kansen te onderzoeken en te benutten. Bij het voorstel voor het Water- en rioleringsplan 2024-2028 eind 2023 wordt eveneens ingegaan op hoe met dit vraagstuk om te gaan.

Kaderplan Bodemdaling Binnenstad

- Vanuit Gouda Stevige Stad - Kaderplan Bodemdaling Binnenstad is onderzoek gedaan naar riolering en hemelwaterafvoer op privéterrein met oog op de geplande vernieuwing van de riolering in de Binnenstad. Met bewoners van een proefgebied zijn de mogelijkheden onderzocht. Samenwerking tussen gemeente en bewoners en tussen bewoners onderling bieden kansen. Momenteel wordt de haalbaarheid van de mogelijke oplossingen onderzocht. De bedoeling is de resultaten te betrekken bij het voorstel voor het Water- en Rioleringsplan 2024-2028 en wanneer nodig volgt er een apart voorstel.

3.2.2 Doelen en indicatoren

Doelen

Onderstaand zijn de Global Goals weergegeven die van toepassing zijn op dit beleidsprogramma.

Indicatoren

In de onderstaande tabel zijn de concept indicatoren weergegeven die samenhangen met doelstellingen binnen dit programma.

Doelstelling	Toelichting	Indicator	Databron
Kwetsbaarheid van de stad voor klimaatverandering verminderen	Het verminderen van de gevolgen van hittestress, droogte en wateroverlast door extra vierkante meters biodivers groen in de stad. Ook het infiltreren, vasthouden en vertraagd afvoeren van water helpt hierbij.	Genomen maatregelen tegen effecten van klimaatverandering	Stadspeiling
Kwetsbaarheid van de stad voor klimaatverandering verminderen	Het verminderen van de gevolgen van hittestress, droogte en wateroverlast door extra vierkante meters biodivers groen in de stad. Ook het infiltreren, vasthouden en vertraagd afvoeren van water helpt hierbij.	Na een hevige regenbui blijft langer dan 2 uur water in de straat staan	Stadspeiling
Kwetsbaarheid van de stad voor klimaatverandering verminderen	Het verminderen van de gevolgen van hittestress, droogte en wateroverlast door extra vierkante meters biodivers groen in de stad. Ook het infiltreren, vasthouden en vertraagd afvoeren van water helpt hierbij.	Maatregelen willen nemen om overlast door hitte en water rondom woning tegen te gaan	Stadspeiling
Verbetering van de biodiversiteit en waterkwaliteit	De gemeente zet zich in voor een groener Gouda. Het bestaande groen krijgt gaandeweg meer kwaliteit, met kansen voor biodiversiteit en klimaatadaptatie. De gemeente gaat beginnen met het verbinden en uitbreiden van groene structuren.	Schaduwplekken voor verkoeling tijdens een periode van warm weer	Stadspeiling
Verbetering van de biodiversiteit en waterkwaliteit	De gemeente zet zich in voor een groener Gouda. Het bestaande groen krijgt gaandeweg meer kwaliteit, met kansen voor biodiversiteit en klimaatadaptatie. De gemeente gaat beginnen met het verbinden en uitbreiden van groene structuren.	Groenbalans (oppervlakte groen in beheer van de Gemeente Gouda in m2)	Gemeente Gouda
Inwoners en ondernemers helpen energie te besparen en aardgasvrij te worden	Extra impuls geven aan het verduurzamen van huizen en gebouwen om zoveel mogelijk energie te besparen. Het ontzorgen van inwoners en bedrijven en opwek van duurzame energie stimuleren.	Aantal bereikte huishoudens met campagne, acties en maatregelen energietransitie.	Gemeente Gouda
Inwoners en ondernemers helpen energie te besparen en aardgasvrij te worden	Inwoners en ondernemers helpen energie te besparen en aardgasvrij te worden	Percentage bekende hernieuwbare energie	RVO

Doelstelling	Toelichting	Indicator	Databron
Sneller verduurzamen gemeentelijk vastgoed	De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld. De ambitie voor het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed wordt aangescherpt: in 2030 is tenminste 55% van het gemeentelijk vastgoed verduurzaamd. Waar mogelijk nemen we stappen om ook de toegankelijkheid van de gemeentelijke gebouwen te verbeteren.	Reductie van de CO2-uitstoot van de gemeentelijke vastgoedporteuille	Energiemonitor gemeente Gouda
Investeren in de kwaliteit en toegankelijkheid van de openbare ruimte	Integraal en duurzaam investeren in de kwaliteit en toegankelijkheid van de inrichting van de openbare ruimte. Ook de inzet voor de aanpak van de problematiek van bodemdaling wordt voortgezet	Ik vind mijn buurt goed/slecht onderhouden	Stadspeiling

3.2.3 Intensiveringen en bijstellingen

Binnen dit programma zijn er - buiten de algemene financiële ontwikkelingen - geen specifieke intensiveringen/ bijstellingen.

3.3 Wonen en leefomgeving

Ambitie

In Gouda kan iedereen prettig wonen en leven en dat moet zo blijven.

Een goede bereikbaarheid en woningaanbod voor elke doelgroep zijn daarvoor van belang. Er komen nieuwe woningen in Westergouwe, de Spoorzone en andere plekken in de stad. De norm is betaalbaar bouwen, natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen, en aandacht voor duurzame mobiliteit.

De goede bereikbaarheid en centrale ligging zijn een onbetwistbare kracht van Gouda. Om Gouda in de toekomst duurzaam bereikbaar te houden en goed te ontsluiten, wordt het Verkeerscirculatieplan uitgevoerd. Met meer ruimte voor fietsers, wandelaars en het openbaar vervoer. De binnenstad wordt autoluw. Het omgevingsbeleid biedt duidelijke richting en regelgeving voor een gezonde en veilige fysieke leefomgeving.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Een toekomstbestendige woningvoorraad

Het zorgen voor een toekomstbestendige woningvoorraad met aanbod voor elke doelgroep. Door het uitvoeren van de eind 2020 vastgestelde Woon(zorg)visie. Samen met andere betrokken partijen en in samenspraak met de buurt.

2) Actieve sturing op het woningbouwprogramma

Met het programma Versnellen woningbouw stuurt de gemeente op kansrijke ontwikkelingen en transformatie. Zij benut alle instrumenten om te sturen. Als de wetgever nieuwe mogelijkheden introduceert, vertaalt de gemeente deze naar de Goudse situatie.

3) Uitvoeren van het Verkeerscirculatieplan

Met de uitvoering van het VCP creëert de gemeente meer ruimte voor fietsers, wandelaars en het openbaar vervoer. De binnenstad maakt zij autoluw.

4) Meer duurzame mobiliteit en bevoorrading

Het blijven inzetten voor meer duurzame mobiliteit en bevoorrading. Faciliteren van de openbare laadinfrastructuur en deelmobiliteit. Bevorderen van het gebruik van schonere en lichtere transportmiddelen. En de komst van een distributiehuis.

5) Invoering van de Omgevingswet

Het invoeren van de Omgevingswet zo soepel als mogelijk laten verlopen. Door ervoor te zorgen dat er zo min mogelijk negatieve gevolgen zijn voor de dienstverlening aan bedrijven, organisaties en inwoners.

3.3.1 Ontwikkelingen

Wonen

De huidige mondiale ontwikkelingen maken het realiseren van woningen lastiger dan afgelopen periode. Factoren die hierop invloed hebben zijn onder anderen de stijgende bouwkosten, de toenemende inflatie, maar zeker ook de stijgende rentes. Dit in combinatie met de snel afkoelende woningmarkt zorgt voor een afnemend vertrouwen om tot nieuwe woningbouwontwikkelingen te komen.

Vanuit het rijk volgen de initiatieven, regelingen en wetgevingsvoorstellen elkaar in hoog tempo op zonder dat daarbij altijd de benodigde financiering geleverd wordt. Ook in 2024 wordt er nieuwe wetgeving verwacht op het gebied van wonen. Deze regelgeving heeft als doel om regie te krijgen op de betaalbaarheid van woningen en zal zijn weerslag hebben op lokaal niveau. Pas bij verdere uitwerking zal de impact hiervan duidelijk zijn. Deelname aan de regionale realisatieagenda wonen vraagt om extra inzet, aangezien hierin meerdere vraagstukken aandacht nodig hebben. Hierbij kan gedacht worden aan de huisvesting van vluchtelingen en arbeidsmigranten. Ook het toewijzen van urgenties is een taak die mogelijk anderszins naar de gemeente komt. Al deze taken vragen om extra inzet vanuit het ambtelijk apparaat.

Mobiliteit en Verkeer

Voor de realisatie van het Verkeerscirculatieplan (VCP) ziet het college twee grote uitdagingen. De eerste is de krapte op de arbeidsmarkt. De tweede is de stijgende kosten voor Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW). Sinds het vaststellen van het plan zijn deze met circa 25% gestegen. Ook blijkt de opdracht om dergelijke grootschalige projecten binnen de bestaande organisatie uit te voeren tot zowel capaciteits- als uitvoeringknelpunten te leiden.

Hoewel de huidige trend is om zoveel mogelijk in te zetten op duurzame mobiliteit om autoverkeer te minimaliseren en het verbeteren van de verkeersveiligheid, heeft de minister uitgesproken dat het beste tijdperk voor de auto nog voor ons ligt. Hoofdzakelijk omdat de auto steeds schoner, stiller en veiliger wordt. Deze wijziging ten opzichte van de mobiliteitsvisie 2050 *'het zo benutten, versterken en verbinden van de krachten van de verschillende modaliteiten dat de bereikbaarheidsdoelen doeltreffend en doelmatig behaald worden: de juiste mobiliteit op de juiste plaats en tijd'* gaat invloed hebben op het lokaal te voeren beleid en de mogelijke kosten. Juist omdat deze indruist tegen de inzet om autoverkeer te minimaliseren. Ook zien we dat vastgestelde beleidsdoelen botsen of zorgen voor extra kosten binnen de projecten.

Nader uit te werken richting de begroting 2024

Omgevingswet

- De financiële impact van de komst van de Omgevingswet is nog niet volledig duidelijk. Wel is duidelijk dat met de komst van de Omgevingswet de bodemtaken, die nu bij de provincie liggen, naar gemeenten worden overgeheveld. De regelgeving op gebied van bodem, maar ook ten aanzien van geluid, vraagt daarom waarschijnlijk extra inzet van de gemeente. Daarnaast is er de komst van de Wet-Kwaliteitsborging waarbij er geen exact beeld is van de gevolgen voor de lege-inkomsten. Het gevolg is dat de financiële gevolgen in de praktijk duidelijk moeten worden.

Beheerplan Groot onderhoud en vervangingsonderhoud (GOVO)

- Door inflatie, intensivering van regelgeving en samenloop van onderhoudsmomenten nemen de kosten voor groot- en vervangingsonderhoud toe. Hiertoe wordt ook het meerjaren plan groot- en vervangingsonderhoud geactualiseerd en voor raadsbespreking geagendeerd. Een deel van de kosten betreft investeringen en wordt gekapitaliseerd. Kwaliteitsverbetering en toegankelijkheid is een speerpunt. De hiervoor beschikbaar gestelde investeringsmiddelen zijn opgenomen in het meerjarenplan groot- en vervangingsonderhoud. Hierdoor zal komende jaren eerder en integraler vervangingsonderhoud worden uitgevoerd waarbij specifiek aandacht is voor verbetering van de toegankelijkheid. Daarnaast worden stadsbreed speelplekken toegankelijker gemaakt.

Zero Emissie Zone & Distributiehubs

- Op dit moment is een logistiek makelaar aan de slag om de ondernemers voor te bereiden op de Zero Emissie Zone voor de binnenstad van Gouda in 2025. Er vindt daarnaast in de regio onderzoek plaats naar de kansen en mogelijkheden voor stadsdistributiehubs die hierin een rol moeten vervullen. In 2024 moet helder worden welke financiële gevolgen deze ontwikkeling heeft voor de ondernemers en welke rol de gemeente hierin wil spelen.

3.3.2 Doelen en indicatoren

Doelen

Onderstaand zijn de Global Goals weergegeven die van toepassing zijn op dit beleidsprogramma.

Indicatoren

In de onderstaande tabel zijn de concept indicatoren weergegeven die samenhangen met doelstellingen binnen dit programma.

Doelstelling	Toelichting	Indicator	Databron
Een toekomstbestendige woningvoorraad	Het zorgen voor een toekomstbestendige woningvoorraad met aanbod voor elke doelgroep. Door het uitvoeren van de eind 2020 vastgestelde Woon(zorg)visie. Samen met andere betrokken partijen en in samenspraak met de buurt.	Eigendomsvormen op wijkniveau, met uitsplitsing naar corporatiehuur, particuliere huur en koop. Uittichten corporatiehuur	Gouda in Cijfers of Waarstaatje-gemeente.nl
Een toekomstbestendige woningvoorraad	Het zorgen voor een toekomstbestendige woningvoorraad met aanbod voor elke doelgroep. Door het uitvoeren van de eind 2020 vastgestelde Woon(zorg)visie. Samen met andere betrokken partijen en in samenspraak met de buurt.	Eigendomsvormen op wijkniveau, met uitsplitsing naar middenhuur en betaalbare koop (WOZ-waarde < 355.000)	Waarstaatje-gemeente.nl (verdient nog wel een verdere uitwerking)
Actieve sturing op het woningbouwprogramma	Met het programma Versnellen woningbouw stuurt de gemeente op kansrijke ontwikkelingen en transformatie. Zij benut alle instrumenten om te sturen. Als de wetgever nieuwe mogelijkheden introduceert, vertaalt de gemeente deze naar de Goudse situatie.	Alternatieve woonvormen	Monitor ouderenhuisvesting
Actieve sturing op het woningbouwprogramma	Met het programma Versnellen woningbouw stuurt de gemeente op kansrijke ontwikkelingen en transformatie. Zij benut alle instrumenten om te sturen. Als de wetgever nieuwe mogelijkheden introduceert, vertaalt de gemeente deze naar de Goudse situatie.	Aantal nieuwbouwwoningen en overige toevoegingen (o.a. transformatie)	Waarstaatje-gemeente.nl / CBS voor historische ontwikkeling, Planregistratie Wonen voor toekomst
Uitvoeren van het Verkeerscirculatieplan	Met de uitvoering van het VCP creëert de gemeente meer ruimte voor fietsers, wandelaars en het openbaar vervoer. De binnenstad maakt zij autoluw.	Intensiteiten gemotoriseerd verkeer (stadsbreed)	Periodieke verkeerstellingen
Uitvoeren van het Verkeerscirculatieplan	Met de uitvoering van het VCP creëert de gemeente meer ruimte voor fietsers, wandelaars en het openbaar vervoer. De binnenstad maakt zij autoluw.	Aantal (ernstige) verkeersslachtoffers	Geregistreerde verkeersongevallen (Viastat)
Meer duurzame mobiliteit en bevoorrading	Het blijven inzetten voor meer duurzame mobiliteit en bevoorrading. Faciliteren van de openbare laadinfrastructuur en deelmobiliteit. Bevorderen van het gebruik van schonere en lichtere transportmiddelen. En de komst van een distributiehubs.	Vervoerwijzekeuze (marktaandeel fiets en OV)	CBS ODin
Meer duurzame mobiliteit en bevoorrading	Het blijven inzetten voor meer duurzame mobiliteit en bevoorrading. Faciliteren van de openbare laadinfrastructuur en deelmobiliteit. Bevorderen van het gebruik van schonere en lichtere transportmiddelen. En de komst van een distributiehubs.	Laadpalen en waterstoftankvoorzieningen	CROW Duurzaamheids-score/ energiecijfers ENGIE

3.3.3 Intensiveringen en bijstellingen

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties (intensiveringen/ bijstellingen) opgenomen en toegelicht.

Nr.	Onderwerp (bedragen in € x 1.000)	2024	2025	2026	2027
	Wettelijke ontwikkelingen:				
1	Kwaliteit populieren	405	405	405	0
	Totaal	405	405	405	0

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Toelichting op de mutaties

1. Kwaliteit populieren

Op basis van een kwaliteitsbeoordeling en een second opinion moet de gemeente vanuit veiligheidsoogpunt 709 populieren kappen met herplantplicht en 1.178 populieren fors terugsnoeien. Voor het snoeien is vier jaar lang (2023 tot en met 2026) een bedrag van € 405.000 benodigd. Het herplanten zelf is een investering en is in het Concern InvesteringsPlan (CIP) 2023 - 2027 opgenomen.

3.4 Sociaal domein

Ambitie

De ambitie is een inclusief en sociaal Gouda, waarin iedereen gelijkwaardig is en iedere Gouwenaar mee kan doen. Ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, seksuele voorkeur, talent of beperking. Dit betekent dat we de juiste zorg en ondersteuning betaalbaar en beschikbaar houden voor Gouwenaars die dit nodig hebben. Ook hebben we meer aandacht voor armoede en schuldhulp.

Om mee te kunnen doen in de samenleving moeten mensen kunnen beschikken over bestaanszekerheid. Daarom worden gezinnen met een laag inkomen die dat nodig hebben ondersteund met specifieke aandacht voor kinderen.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Iedereen kan meedoen

Een inclusief en sociaal Gouda, waarin iedereen gelijkwaardig is en iedere Gouwenaar mee kan doen. Ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, seksuele voorkeur.

2) Inzetten op kansengelijkheid

Het aanpakken van financiële problemen en voorkomen van armoede door het structureel verbeteren van de positie van gezinnen en kinderen.

3) Passende zorg en ondersteuning

Passende zorg en ondersteuning betaalbaar en beschikbaar houden voor Gouwenaars die dit het meest nodig hebben.

4) Integrale dienstverlening

De dienstverlening is integraal en gaat uit van de menselijke maat. Dienstverlening wordt continu verbeterd.

3.4.1 Ontwikkelingen

Principeakkoord Hervormingsagenda jeugd

De VNG en het rijk hebben na anderhalf jaar onderhandelen een financieel principeakkoord bereikt voor de Hervormingsagenda jeugd. De komende tijd werkt de VNG met de betrokken partners aan de afronding van het inhoudelijke akkoord. Het principeakkoord ligt in lijn met de uitspraak van de Commissie van Wijzen. Het rijk erkent de noodzaak van het aanpassen van het ingroeipad. De eerder ingeboekte bezuiniging wordt met ingang van 2023 tot en met 2025 bevroren. Daarnaast blijft de doelstelling van € 1 miljard overeind, maar erkent het akkoord dat een deel onderbouwd en 'mogelijk haalbaar' is en een deel met onzekerheden omgeven is. Op het vlak van risicodeling is het rijk de gemeente tegemoetgekomen. Onvoorziene omstandigheden en autonome groei vallen onder verantwoordelijkheid van het rijk. Om het akkoord definitief te maken zijn nog twee dingen nodig: instemming van de VNG-leden bij de algemene ledenvergadering op 14 juni en voldoende structurele financiële middelen voor gemeenten vanaf 2026. Het is daarmee op dit moment nog te voorbarig om de exacte financiële consequenties volledig in te schatten. Hier zal het college in een volgend P&C document op terugkomen.

Verdeelmodel 2023

Als gevolg van wijzigingen in het verdeelmodel 2023 ontvangt de gemeente Gouda minder budget voor de inkomensondersteuning en loonkostensubsidies (BUIG). Door een verdere toename van het bestand aan het begin van 2023 wordt een flink tekort verwacht in 2023. Afhankelijk van resultaten van lopend onderzoek kan het ministerie van SZW ertoe besluiten om het verdeelmodel in 2024 aan te passen. Op voorhand is niet te zeggen welke consequenties dit heeft voor het meerjarig budget van Gouda. Verwacht wordt wel dat het tekort op de BUIG structureel is.

Opvang vluchtelingen

De opvang vluchtelingen statushouders en inburgeraars leidt tot een toename van de inzet van de gemeente binnen het sociaal domein. Daarnaast zijn er ambities voor participatie in de buurt, met meer inzet van vrijwilligers en de brede sociale basis.

Nader uit te werken richting de begroting 2024

Tekorten maatwerkvoorzieningen jeugdhulp

- De moeilijk beheersbare groei van het blijvend hoge gebruik van jeugdhulp en de vergrijzing leiden tot een toename van het gebruik van Wmo maatwerkvoorzieningen. Daarnaast is de gemeente eraan gehouden om prijs- en loonindexaties door te voeren in de tariefstellingen Jeugd en Wmo. Met name de grip op het jeugdhulpgebruik blijft lastig en leidt naar verwachting tot tekorten op de meerjarenbegroting voor jeugdhulp. Ondanks succesvolle interventies vanuit het programma Sturen op Kosten blijft het jeugdhulpgebruik hoog. De beweging om het jeugdhulpgebruik te verminderen naar 1 op 8 in 2024 ligt daarom niet op koers. De oorzaken hiervan zijn nog niet volledig in beeld. Om de ambities van het Programma Sturen op Kosten te kunnen behalen, is het wel nodig om hier inzicht in te krijgen. Hiertoe laat het college een extern onderzoek uitvoeren. De resultaten van dit onderzoek worden meegewogen bij de totstandkoming van de meerjarenbegroting 2024-2027.

Sociaal beheer Gouwe Huse

- Vanuit het vorige Nationaal Actieplan Dakloosheid uit 2021 zijn onder andere de Gouwe Huse geïnitieerd. De verwachting was dat vanuit het nieuwe Nationaal Actieplan Dakloosheid middelen beschikbaar zouden komen voor de financiële dekking van het sociaal beheer van de Gouwe Huse ter hoogte van € 225.000 per jaar. Recent is gebleken dat deze middelen niet toereikend zijn. In aanloop naar de begroting 2024 wordt daarom een financieel voorstel voorbereid voor het sociaal beheer van de Gouwe Huse.

Gezond en Aktief Leven Akkoord (GALA)

- De gemeente Gouda heeft taken voor de uitvoering van het Gezond en Aktief Leven Akkoord (GALA). Het rijk zal hiervoor extra middelen beschikbaar stellen, maar op het moment van schrijven is nog niet duidelijk in hoeverre hieruit ook de benodigde ambtelijke formatie kan worden bekostigd.

Toekomst Libertum

- Onder leiding van een kwartiermaker is nader in beeld gebracht hoe Libertum kan worden doorontwikkeld naar een toekomstbestendige organisatie met een robuuste business case. De diverse toekomstscenario's liggen ter bespreking voor bij de raad. Afhankelijk van de keuzes van de raad zullen financiële consequenties worden uitgewerkt. Wanneer nodig worden financiële consequenties, op basis van besluitvorming in de raad, verwerkt in de begroting 2024-2027.

3.4.2 Doelen en indicatoren

Doelen

Onderstaand zijn de Global Goals weergegeven die van toepassing zijn op dit beleidsprogramma.

Indicatoren

In de onderstaande tabel zijn de concept indicatoren weergegeven die samenhangen met doelstellingen binnen dit programma.

Doelstelling	Toelichting	Indicator	Databron
Iedereen kan meedoen	Een inclusief en sociaal Gouda, waarin iedereen gelijkwaardig is en iedere Gouwenaar mee kan doen. Ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, seksuele voorkeur.	Het % inwoners dat zich thuis voelt in Gouda	Stadspeiling
Inzetten op kansengelijkheid en preventie	Het aanpakken van financiële problemen en voorkomen van armoede door het structureel verbeteren van de positie van gezinnen en kinderen.	Het aantal uitgegeven Rotterdampassen (voor volwassenen resp. kinderen tegen het reductietarief	Gemeente Rotterdam
Inzetten op kansengelijkheid en preventie	Het aanpakken van financiële problemen en voorkomen van armoede door het structureel verbeteren van de positie van gezinnen en kinderen.	Het % kinderen met gezond gewicht	GGD Midden-Holland
Inzetten op kansengelijkheid en preventie	Het aanpakken van financiële problemen en voorkomen van armoede door het structureel verbeteren van de positie van gezinnen en kinderen.	Het aantal kinderen dat de tegoedbonnen sport en cultuur (op de Rotterdampas) gebruikt heeft	Gemeente Rotterdam
Passende zorg en ondersteuning	Passende zorg en ondersteuning betaalbaar en beschikbaar houden voor Gouwenars die dit het meest nodig hebben.	Het relatieve gebruik van aantal kinderen < 18 jaar van maatwerk jeugdhulp	Gemeente Gouda
Passende zorg en ondersteuning	Passende zorg en ondersteuning betaalbaar en beschikbaar houden voor Gouwenars die dit het meest nodig hebben.	Het relatieve gebruik door 65-plussers van Hulp bij het Huishouden	Gemeente Gouda
Integrale dienstverlening	De dienstverlening is integraal en gaat uit van de menselijke maat. Dienstverlening wordt continu verbeterd.	Het gemiddeld rapportcijfer voor de dienstverlening van de medewerkers van de gemeente (J, Wmo en weni)	Client Ervarings-onderzoeken Jeugd, Wmo en werk en inkomen
Integrale dienstverlening	De dienstverlening is integraal en gaat uit van de menselijke maat. Dienstverlening wordt continu verbeterd.	Het % inwoners dat weet voor welke hulp ze terecht kunnen bij de gemeente	Stadspeiling

3.4.3 Intensiveringen en bijstellingen

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties (intensiveringen/ bijstellingen) opgenomen en toegelicht.

Nr.	Onderwerp (bedragen in € x 1.000)	2024	2025	2026	2027
	Wettelijke ontwikkelingen:				
1	Trajecten inburgeraars	600	600	600	600
	Overige ontwikkelingen:				
2	Inzet gedragswetenschappers	158	158	158	158
3	Regionale Werkorganisatie	351	351	351	351
	Totaal	1.109	1.109	1.109	1.109

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Toelichting op de mutaties

1. Trajecten inburgeraars

Sinds 1 januari 2022 is de nieuwe wet inburgering ingegaan. Gemeenten hebben onder de Wet Inburgering '21 een stevige rol te vervullen. Zowel in 2022 als in 2023 hebben we te maken met een fors hogere instroom dan verwacht. Bovendien houden we ook voor 2024 en verder rekening met een verhoogde taakstelling. Daarnaast loopt de dienstverlening aan inburgeraars die onder het oude stelsel vallen gewoon door. Dit heeft ertoe geleid dat de aandacht in 2022 uit is gegaan naar het inregelen van (maatschappelijke) voorzieningen (inkomen, huisvesting enz.). Vanaf 2023 wordt vol ingezet op het inburgeringstraject dat gericht is op participatie in de Goudse samenleving. Dat wil zeggen: trajecten gericht op het leren van de taal en meedoen in (vrijwilligers)werk. De hoge instroom en bijbehorende opdrachten - waaronder versnelde huisvesting - legt grote druk op de uitvoering. Om toe te komen aan alle - wettelijk verplichte - elementen van de inburgering voor een toenemende groep inburgeraars, is uitbreiding van de capaciteit noodzakelijk. Via de 1^e bestuursrapportage 2023 is hiervoor al een bedrag van € 60.000 aangevraagd.

Ondanks dat inmiddels een groot aantal gemeenten zorgen heeft geuit over (verwachte) tekorten op inburgering, zijn nog geen concrete toezeggingen (aangaande extra middelen) gedaan door het rijk. Er geldt daarmee onzekerheid of rijksmiddelen aangewend kunnen worden om die uitbreiding op te vangen. Bovendien dreigt een tekort aan middelen voor trajecten in het kader van de inburgering, als gevolg van de stijgende personele lasten. Om te voorkomen dat achterstanden in inburgeringstrajecten ontstaan wordt een bedrag van € 600.000 structureel aanvullend noodzakelijk geacht om tijdige en goede inburgering, huisvesting, taalonderwijs en begeleiding richting (vrijwilligers) werk te organiseren voor een groeiende groep inburgeraars

2. Inzet gedragswetenschappers

Op 20 december 2022 heeft het college besloten om de inzet van gedragswetenschappers in de toeleiding naar Jeugdhulp- en Wmo-voorzieningen structureel te maken. Vanuit het Programma Sturen op Kosten heeft in 2022 een pilot "gedragswetenschapper Wmo" plaatsgevonden. In de pilotperiode is een netto besparing van € 156.000 op de inzet van begeleiding en dagbesteding gerealiseerd. Voor Jeugd kan een dergelijke besparing niet (meer) inzichtelijk worden gemaakt. Daar is de raadpleging van de gedragswetenschappers altijd al onderdeel van de procedure en gaan aanvragen ook altijd langs de toetsers. De inschatting is echter dat ook voor Jeugd de inzet van gedragswetenschappers een dempend effect heeft op de kosten voor ondersteuning.

De inzet van de gedragswetenschappers kost structureel € 158.000. Het college heeft besloten om deze kosten in 2023 incidenteel te dekken uit bestaande budgetten in programma 4. Voor de structurele dekking wordt ruimte gevraagd in de Kadernota 2024.

3. Regionale WerkOrganisatie (RWO)

In het BestuursOverleg Sociaal Domein (BOSD) van 18 april 2023 is door de leden van het BOSD en de wethouders Financiën overeenstemming bereikt met betrekking tot de begroting van de Regionale Werkorganisatie SD in Oprichting (RWO). Hierbij zijn afspraken gemaakt over structurele extra kosten; enerzijds voor versterken van RWO, en anderzijds om kosten te dekken die eerder op incidentele manier door Gouda werden betaald, zoals kosten voor management, kosten voor ziekte en vervangende inhuur, en overhead. Om deze kosten op een structurele manier vast te leggen wordt de gezamenlijke regiobegroting opgehoogd met € 1.155.000. Voor Gouda betekent dit een structurele verhoging van € 351.000 voor het Goudse deel van de regiobijdrage. De verwerking van de opbrengsten en de kosten die daar tegen over staan vindt bij de Kadernota plaats.

Er zijn ook afspraken gemaakt over incidentele kosten. Dit betreft kosten voor het opzetten van de GR en voor de ontvlechting van RWO uit de Goudse organisatie. Hierbij speelt mee dat er wordt toegewerkt naar een GR en er nu sprake is van een tussenfase waarbij nog onduidelijk is hoe in de toekomst taken georganiseerd zullen worden en welke keuzes daarbij worden gemaakt. Van deze incidentele kosten ad € 1.840.000 wordt voorgesteld deze te dekken uit de reserve BW/MO/VO, die is gevoed door jarenlange overschotten op regionale taken. Deze verwerking zal voor 2023 bij de 1^e bestuursrapportage 2023 en voor 2024 bij de begroting plaatsvinden.

3.5 Cultuur, sport en recreatie

Ambitie

Gouda is een bruisende en gezonde stad, waar het prettig wonen, opgroeien en recreëren is. Een stad met een rijk cultureel aanbod waar ruimte is voor verwondering en een unieke beleving.

De gemeente wil het culturele erfgoed van Gouda behouden, versterken en toekomstbestendig maken en haar archeologische verleden zichtbaar maken. Kansen die waterrecreatie biedt voor Gouda, aangrijpen.

Voor een aantrekkelijke en leefbare stad zijn cultuur en kunst een onmiskenbare schakel. Toegankelijkheid, een breed bereik en divers aanbod van kunst en cultuur is daarbij cruciaal.

Gouda moet een gezonde stad zijn met gezonde inwoners. Zowel lichamelijk als geestelijk. Sporten en bewegen moet toegankelijk en dichtbij zijn voor iedere Gouwenaar.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en toeristen

Investeren in een aantrekkelijke binnenstad voor inwoners, bezoekers en toeristen, in samenwerking met de partners. Het benutten van kansen voor waterrecreatie.

2) Het merk Gouda verder versterken en strategisch positioneren

Gouda is een unieke stad die veel te bieden heeft. Daar zijn we trots op. Daarom wil de gemeente datgene waar Gouda voor staat verder uitdragen en werken aan versterking van het imago.

3) Versterken van het cultureel erfgoed in Gouda

Inzetten op het behoud en maatschappelijke benutting van ons cultuurhistorisch erfgoed en stimuleren van onderhoud. Het uitdragen en zichtbaar maken van de geschiedenis van Gouda, ook op archeologisch gebied.

4) Ontwikkeling en herstel van de brede culturele sector

Het stimuleren van ontwikkeling en herstel in de culturele sector is noodzakelijk. Om een interessant en aansprekend aanbod van kunst en cultuur voor de grote diversiteit aan Gouwenaren te realiseren en bezoekers te blijven trekken. Het cultureel bereik wordt verbreed door het uitvoeren van cultuurnota o.a. door het totstandbrengen van een innovatiefonds.

5) Toename van het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt

De gemeente wil door de inzet van verschillende instrumenten faciliteren dat het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt toeneemt.

3.5.1 Ontwikkelingen

Toerisme na coronapandemie

Het toerisme komt weer op gang na corona. Eerdere crisissituaties hebben laten zien dat het internationale toerisme weer sterk herstelde na de crisisperiode. De herstelperiode na epidemieën en andere ziekte-uitbraken duurde in het verleden gemiddeld bijna 20 maanden. In het afgelopen jaar heeft er (mede dankzij Gouda 750) al een herstel van het toeristisch en recreatieve bezoek aan Gouda plaatsgevonden. Het internationale reisgedrag is echter nog niet terug op het niveau van voor de coronapandemie, mede door ontwikkelingen zoals de oorlog in de Oekraïne en prijsstijgingen. Het toeristisch bezoek uit Aziatische landen is (lang) niet vergelijkbaar met de aantallen van voor 2019. In Gouda komen de meeste bezoekers uit ons omringende landen en hier zien we daarom herstel optreden. Daarentegen zoeken Nederlanders weer meer het buitenland op en daalt het binnenlands toeristisch bezoek ten opzichte van 2021 met meer dan 7 % (bron: NBTC).

De personeelskosten en overige kosten van toeristische promotie stijgen bovendien harder dan de inflatie. Hier is sprake van een 'post-corona'-effect; veel aanbieders hebben bij hervatting van de activiteiten na corona direct een forse prijsstijging doorgevoerd. De gewone inflatie komt hier nog bovenop, waardoor beoogde werkzaamheden in de knel kunnen komen. Zonder verhoging van het toerisme budget, kunnen niet alle beoogde werkzaamheden uitgevoerd worden.

Evenementen na coronapandemie

Real life evenementen voorzien na corona in een behoefte. De begrotingen van evenementenorganisatoren en vrijwilligersorganisaties staan echter onder grote druk. Dit heeft te maken met algemene prijsstijgingen, maar zeker ook met toegenomen (veiligheids)eisen. In Gouda speelt daarnaast vergrijzing van de vrijwilligersorganisaties een rol. Deze ontwikkeling wordt meegenomen in de herijking van evenementensubsidies.

Nader uit te werken richting de begroting 2024

Kunst in de openbare ruimte

- De verbetering van het collectiebeheer van kunst in de openbare ruimte wordt verder opgepakt. In de Cultuurnota zijn extra middelen beschikbaar gesteld om inzicht te scheppen in de fysieke staat en waarde (financieel, artistiek en maatschappelijk) van de collectie. Deze nulmeting wordt in 2023 uitgevoerd. Afhankelijk van de uitkomsten uit deze meting kan aan de raad zo nodig een voorstel worden voorgelegd voor aanvullend budget.

Verduurzamen groenhovenbad

- Het college werkt aan een voorstel om het Groenhovenbad (één van de grootste gasverbruikers binnen de gemeente) gasloos te maken. Sport.Gouda komt voor de zomer met een onderbouwd advies voor het benodigde budget om de bij Sport.Gouda in exploitatie zijnde binnensportaccommodaties te verduurzamen.

Evenementensubsidies

- Vanwege stijgende kosten en extra (veiligheids)eisen wordt opnieuw gekeken naar de breedte van de gemeentelijke evenementensubsidies. De situatie rond Koningsnacht was hier mede aanleiding voor, maar ook breder zien we problemen. Dat geldt voor heel Nederland. Dit wordt nader uitgewerkt en besproken met de gemeenteraad. Tevens kijken we naar de wens uit de stad om voortbouwend op Gouda750 een jaarlijkse opening van het culturele seizoen te initiëren.

Cultuurhistorie en archeologie

- Gezien het toenemend aantal ambities in de openbare ruimte, boven- en ondergronds, schiet onze capaciteit op het gebied van cultuurhistorie en erfgoed tekort. Dit knelt in de uitvoering van onze brede gemeentelijke ambities. Komende tijd wordt dit nader in beeld gebracht.
- De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) heeft verkennend onderzoek uitgevoerd naar onroerend erfgoed in Nederland uit de periode van 1965 tot 1990, de Post 65 periode. Het college sluit hier graag bij aan. Deze periode kent karakteristiek een uitzonderlijk erfgoed dat de moeite waard is om te behouden voor toekomstige generaties. De aandacht voor dit erfgoed wordt bovendien dringend, omdat er steeds vaker sprake is van sloop van gebouwen uit deze periode. Eerdere inventarisaties van het erfgoed in de naoorlogse periode heeft een lijst met potentiële gemeentelijke monumenten opgeleverd. Echter, deze panden zijn nog niet beschermd (aangewezen tot monument). De overgang naar de Omgevingswet is een goed moment om de aanwijzing van nieuwe gemeentelijke monumenten ter hand te nemen. Hiervoor is extra capaciteit nodig.
- Het archeologisch depot van de gemeente Gouda voldoet op dit moment niet aan de wettelijke eisen. Er is een plan van aanpak opgesteld om hieraan te gaan voldoen. Uitvoering daarvan vraagt extra middelen.

3.5.2 Doelen en indicatoren

Doelen

Onderstaand zijn de Global Goals weergegeven die van toepassing zijn op dit beleidsprogramma.

Indicatoren

In de onderstaande tabel zijn de concept indicatoren weergegeven die samenhangen met doelstellingen binnen dit programma.

Doelstelling	Toelichting	Indicator	Databron
Een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en toeristen	Investeren in een aantrekkelijke binnenstad voor inwoners, bezoekers en toeristen, in samenwerking met de partners. Het benutten van kansen voor waterrecreatie.	Aantal personen met een hotelovernachting	Cijfers hotels Gouda
Een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en toeristen	Investeren in een aantrekkelijke binnenstad voor inwoners, bezoekers en toeristen, in samenwerking met de partners. Het benutten van kansen voor waterrecreatie.	Gemiddelde uitgaven per persoon per bezoek	Onderzoek NBTC toeristisch bezoek aan steden
Een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en toeristen	Investeren in een aantrekkelijke binnenstad voor inwoners, bezoekers en toeristen, in samenwerking met de partners. Het benutten van kansen voor waterrecreatie.	Aantal bezoekers attracties binnenstad (top 5)	Gemeente Gouda
Een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en toeristen	Investeren in een aantrekkelijke binnenstad voor inwoners, bezoekers en toeristen, in samenwerking met de partners. Het benutten van kansen voor waterrecreatie.	Leegstand binnenstad	Gemeente Gouda
Versterken van het cultureel erfgoed in Gouda	Investeren in een aantrekkelijke binnenstad voor inwoners, bezoekers en toeristen, in samenwerking met de partners. Het benutten van kansen voor waterrecreatie.	Staat van onderhoud	Erfgoedmonitor PZH
Versterken van het cultureel erfgoed in Gouda	Investeren in een aantrekkelijke binnenstad voor inwoners, bezoekers en toeristen, in samenwerking met de partners. Het benutten van kansen voor waterrecreatie.	Leegstand van monumenten	Erfgoedmonitor PZH
Ontwikkeling en herstel van de brede culturele sector	Het stimuleren van ontwikkeling en herstel in de culturele sector is noodzakelijk. Om een interessant en aansprekend aanbod van kunst en cultuur voor de grote diversiteit aan Gouwenaren te realiseren en bezoekers te blijven trekken. Het cultureel bereik wordt verbreed door het uitvoeren van cultuurnota o.a. via het totstandbrengen van een innovatiefonds.	Tevredenheid culturele aanbod in Gouda	Stadspeiling
Ontwikkeling en herstel van de brede culturele sector	Het stimuleren van ontwikkeling en herstel in de culturele sector is noodzakelijk. Om een interessant en aansprekend aanbod van kunst en cultuur voor de grote diversiteit aan Gouwenaren te realiseren en bezoekers te blijven trekken. Het cultureel bereik wordt verbreed door het uitvoeren van cultuurnota o.a. via het totstandbrengen van een innovatiefonds.	Percentage inwoners dat (vaak of soms) culturele activiteiten in Gouda bezoekt	Stadspeiling
Toename van het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt	De gemeente wil door de inzet van verschillende instrumenten faciliteren dat het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt toeneemt.	Percentage inwoners van 18 jaar en ouder dat minimaal één keer per week sport	Gezondheidsmonitor Volwassenen CBS/RIVM/GGD
Toename van het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt	De gemeente wil door de inzet van verschillende instrumenten faciliteren dat het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt toeneemt.	Percentage inwoners van 18 jaar en ouder dat voldoet aan de beweegrichtlijnen	Gezondheidsmonitor Volwassenen CBS/RIVM/GGD

3.5.3 Intensiveringen en bijstellingen

Binnen dit programma zijn er - buiten de algemene financiële ontwikkelingen - geen specifieke intensiveringen/ bijstellingen.

3.6 Leefbaarheid en veiligheid

Ambitie

Alle Gouvenaars moeten kunnen wonen en opgroeien in veilige, leefbare buurten en wijken. Het gaat zowel om het voorkomen (preventie) als het bestrijden (repressie) van problemen variërend van ondermijning, drugscriminaliteit, sociale overlast en jeugdcriminaliteit tot mensenhandel en (woning)inbraken.

Veiligheid wordt mede bepaald door de sociale verbondenheid in de buurt en de situatie op straat waar buurtbewoners elkaar kunnen aanspreken.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit

Voorkomen dat de onderwereld en de bovenwereld zich met elkaar vermengen. Onder de ondermijningsaanpak vallen ook de aanpak op: drugscriminaliteit, criminele families/netwerken en mensenhandel.

2) Daling van het totaal aantal High Impact Crimes

Ingezette daling van het aantal woninginbraken voortzetten. Daarnaast meer focus op cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.

3) Afname jeugdoverlast

Afname van de jeugdoverlast op straat. Veel van de veiligheidsvraagstukken in Gouda kunnen hier direct aan gelinkt worden. Snel inspelen op (criminele) trends en ontwikkelingen.

4) Professionalisering vergunningenbeleid

Streven naar een goede balans tussen levendigheid, veiligheid en leefbaarheid. Focus op gezonde horeca, Bibob-toetsing en evenementenveiligheid.

5) Voorkomen van polarisatie en radicalisering

Steeds meer inwoners voelen zich (mede door corona) onzeker over de toekomst. Er is weinig vertrouwen dat het ook voor hen beter zal worden. Er is sprake van sluimerend onbehagen en onvrede. Een deel keert zich zelfs af van de samenleving en politieke instituties.

3.6.1 Ontwikkelingen

Integraal Veiligheidsbeleid (IVB)

Met de IVB Kadernota 2024-2027 worden de kaders vastgelegd waarbinnen het veiligheidsbeleid van de gemeente Gouda wordt uitgevoerd. Door het opnemen van strategische veiligheidsthema's wordt focus aangebracht in de uitvoering en kunnen de ambities van het college gericht worden uitgevoerd. Hierin wordt samengewerkt met (keten)partners binnen de verschillende domeinen waaronder politie en OM, de interne organisatie en de stad. Dit met als doel leefbaarheid en veiligheid in Gouda te vergroten en gericht te werken aan het voorkomen en bestrijden van criminaliteit en overlast. Voor de komende vier jaar focust het voorgestelde Integrale veiligheidsbeleid zich op de volgende strategische veiligheidsthema's: Oermijning, gedigitaliseerde criminaliteit en cybercrime, de aanpak van woninginbraken en andere HIC en de aanpak van jeugdcriminaliteit en jeugdoverlast. Dit alles informatie gestuurd en binnen de strategie wijkgericht en integraal.

Digitalisering van de samenleving

De digitalisering neemt in snel tempo toe en zal zowel de criminaliteit als de veiligheidsaanpak qua vorm en inhoud doen veranderen. Volgens professionals zal de toenemende digitalisering zelfs de belangrijkste ontwikkeling voor het lokaal veiligheidsbeleid zijn de komende jaren. Er zijn meerdere manieren waarop gemeenten hiermee te maken krijgen. Te benoemen zijn de inmiddels al meer ingeburgerde termen gedigitaliseerde criminaliteit en cybercrime en de uitdagingen om inwoners en ondernemers hier weerbaar(der) tegen te maken. Daarnaast kunnen online aangejaagde ordeverstoring, de bescherming van de eigen gemeentelijke data en cybersecurity en de uitdagingen om als gemeente informatie- en gegevensdeling toe te passen binnen de geldende wetgeving op het gebied van privacy worden genoemd.

Kwetsbare wijken

In een aantal Goudse wijken is sprake van een cumulatieve van factoren waardoor deze relatief kwetsbaar zijn voor (oermijnde) criminaliteit. Zichtbaar is dat sociale cohesie ontbreekt, de leefbaarheid en veiligheid onder druk staan en dat er sprake is van maatschappelijke ongelijkheid, waardoor een voedingsbodem voor polarisatie, radicalisering en maatschappelijke onrust kan ontstaan. Inwoners voelen zich niet gehoord en keren zich af van elkaar en van instanties. De uitdaging voor de komende jaren ligt vooral bij het versterken van de verbinding met groepen en tussen groepen, zodat alle groepen zich gezien en gehoord voelen.

Nader uit te werken richting de begroting 2024

Integraal Veiligheidsbeleid (IVB)

- De ambities en inzet die in het voorgestelde IVB 2024-2027 staan opgenomen vragen investeringen, zowel financieel als in capaciteit. Op basis van de besluitvorming in de raad zullen deze investeringen in de begroting 2024-2027 nader worden uitgewerkt.

3.6.2 Doelen en indicatoren

Doelen

Onderstaand zijn de Global Goals weergegeven die van toepassing zijn op dit beleidsprogramma.

Indicatoren

In de onderstaande tabel zijn de concept indicatoren weergegeven die samenhangen met doelstellingen binnen dit programma.

Doelstelling	Toelichting	Indicator	Databron
Signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit	Voorkomen dat de onderwereld en de bovenwereld zich met elkaar vermengen. Onder de ondermijningsaanpak vallen ook de aanpak op: drugscriminaliteit, criminele families/netwerken en mensenhandel.	Integrale controles	Gemeente/ team ondermijning
Signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit	Voorkomen dat de onderwereld en de bovenwereld zich met elkaar vermengen. Onder de ondermijningsaanpak vallen ook de aanpak op: drugscriminaliteit, criminele families/netwerken en mensenhandel.	Signalen/casussen in ondermijning	Gemeente/ team ondermijning
Daling van het totaal aantal High Impact Crimes	Ingezette daling van het aantal woninginbraken voortzetten. Daarnaast meer focus op cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.	Woninginbraken	tabellenboek politie
Daling van het totaal aantal High Impact Crimes	Ingezette daling van het aantal woninginbraken voortzetten. Daarnaast meer focus op cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.	High Impact crime	tabellenboek politie
Afname jeugdoverlast	Afname van de jeugdoverlast op straat. Veel van de veiligheidsvraagstukken in Gouda kunnen hier direct aan gelinkt worden. Snel inspelen op (criminele) trends en ontwikkelingen.	Meldingen overlast jeugd	tabellenboek politie
Afname jeugdoverlast	Afname van de jeugdoverlast op straat. Veel van de veiligheidsvraagstukken in Gouda kunnen hier direct aan gelinkt worden. Snel inspelen op (criminele) trends en ontwikkelingen.	Verwijzingen HALT	Gemeente/ team Jeugd
Professionalisering vergunningenbeleid	Streven naar een goede balans tussen levendigheid, veiligheid en leefbaarheid. Focus op gezonde horeca, Bibob-toetsing en evenementenveiligheid.	Aan de exploitatievergunningen gerelateerde Bibob-toetsen	Gemeente/team bijzondere wetten
Professionalisering vergunningenbeleid	Streven naar een goede balans tussen levendigheid, veiligheid en leefbaarheid. Focus op gezonde horeca, Bibob-toetsing en evenementenveiligheid.	Verleende vergunningen voor horeca (exploitatievergunningen) en evenementen	Gemeente/team bijzondere wetten
Voorkomen van polarisatie en radicalisering	Steeds meer inwoners voelen zich (mede door corona) onzeker over de toekomst. Er is weinig vertrouwen dat het ook voor hen beter zal worden. Er is sprake van sluimerend onbehagen en onvrede. Een deel keert zich zelfs af van de samenleving en politieke instituties.	Netwerkgesprekken	Gemeente/team rad/pol
Voorkomen van polarisatie en radicalisering	Steeds meer inwoners voelen zich (mede door corona) onzeker over de toekomst. Er is weinig vertrouwen dat het ook voor hen beter zal worden. Er is sprake van sluimerend onbehagen en onvrede. Een deel keert zich zelfs af van de samenleving en politieke instituties.	Signalen/casussen	Gemeente/team rad/pol

3.6.3 Intensiveringen en bijstellingen

Binnen dit programma zijn er - buiten de algemene financiële ontwikkelingen - geen specifieke intensiveringen/ bijstellingen.

3.7 Bestuur en organisatie

Ambitie

Regio en partnerschappen

Ontwikkelingen in Gouda zijn van belang voor de omliggende gemeenten in de regio en andersom. Veel van de opgaven waar de gemeente voor staat, kunnen alleen op regionaal niveau worden opgelost.

De intensieve samenwerking in de regio Midden-Holland wordt voortgezet. Wederkerigheid is daarbij belangrijk. Huidige samenwerkingsverbanden zijn onder andere samenwerking in de regio Midden-Holland, samenwerking met verschillende steden als Alphen en Woerden, en in verbanden als de G40 en VNG en gemeenschappelijke regelingen.

Met de wijziging in de wet Gemeenschappelijke Regelingen bezien we hoe we invulling kunnen geven aan de versterking van de controlerende en kader stellende rol van de gemeenteraad in deze regelingen.

Wat wil de gemeente Gouda bereiken?

1) Samenwerking

Alle politieke partijen in de Goudse gemeenteraad willen werken aan een vernieuwende vorm van besturen. Met samenwerking wordt bedoeld: de samenwerking tussen raad en college, tussen de leden van de politieke partijen, maar ook binnen de raad tussen de raadsleden. Transparantie en openheid zijn hierbij de basis.

2) Gemeenschappelijke regelingen

Eenduidige invulling van de aanpassingen in de wet gemeenschappelijke regelingen.

3) Regio en partnerschappen

Gouda werkt conform het positioneringsdocument regio Midden-Holland. Voor iedere samenwerking worden strategische keuzes gemaakt en een duidelijke inzet voor iedere samenwerking geformuleerd.

4) Ruimte voor burgerinitiatieven

Burgers, ondernemers en organisaties kunnen contact opnemen met participatiemedewerkers wanneer zij initiatieven willen ontplooiën of willen reageren op projecten in de openbare ruimte.

3.7.1 Ontwikkelingen

Focus op uitvoering

De afgelopen jaren is een toenemende aandacht te zien voor de uitvoering van overheidsbeleid. De gemeente is de overheidslaag die het dichtste bij inwoners staat. Vaak het eerste aanspreekpunt. Door het brede takenpakket onderscheidt de gemeentelijke uitvoering zich van de uitvoeringspraktijk van veel andere overheidsorganisaties. Integraliteit is dan ook het sleutelbegrip. Dit betekent dat er vanuit bestuur en management meer aandacht moet komen voor de uitvoering, naast de gebruikelijke aandacht voor politiek en beleid.

Regio Midden-Holland

Om meer grip te krijgen op 'de regio' heeft de Rijksuniversiteit Groningen en Berenschot, in opdracht van het Dagelijks Bestuur van Midden-Holland en de provincie Zuid-Holland, onderzoek gedaan naar de factoren die bijdragen aan het realiseren van publieke waarde in de regio Midden-Holland. Het Dagelijks Bestuur van de regio Midden-Holland gaat met de bevindingen van het onderzoek aan de slag.

3.7.2 Doelen en indicatoren

Doelen

Onderstaand zijn de Global Goals weergegeven die van toepassing zijn op dit beleidsprogramma.

Indicatoren

In de onderstaande tabel zijn de concept indicatoren weergegeven die samenhangen met doelstellingen binnen dit programma.

Doelstelling	Toelichting	Indicator	Databron
Samenwerking	Alle politieke partijen in de Goudse gemeenteraad willen werken aan een vernieuwende vorm van besturen. Met samenwerking wordt bedoeld: de samenwerking tussen raad en college, tussen de leden van de politieke partijen, maar ook binnen de raad tussen de raadsleden. Transparantie en openheid zijn hierbij de basis.	Vertrouwen in overheid en gezondheidsinstellingen	RISBO, enquête sociale cohesie via Kieskompas
Gemeenschappelijke regelingen	Eenduidige invulling van de aanpassingen in de wet gemeenschappelijke regelingen.	Percentage begroting gemeenschappelijke regelingen	Gemeente Gouda
Regio en partnerschappen	Gouda werkt conform het positioneringsdocument regio Midden-Holland. Voor iedere samenwerking worden strategische keuzes gemaakt en een duidelijke inzet voor iedere samenwerking geformuleerd.	Aantal samenwerkingsverbanden	Regioatlas
Ruimte voor burgerinitiatieven	Burgers, ondernemers en organisaties kunnen contact opnemen met participatiemedewerkers, wanneer zij initiatieven willen ontplooiën of willen reageren op projecten in de openbare ruimte.	Score voor 'Samenwerking met inwoners', of voor 'gemeente betreft buurt'	Stadspeiling

3.7.3 Intensiveringen en bijstellingen

In de onderstaande tabel zijn de financiële mutaties (intensiveringen/ bijstellingen) opgenomen en toegelicht.

Nr.	Onderwerp (bedragen in € x 1.000)	2024	2025	2026	2027
	Wettelijke ontwikkelingen:				
1	Informatieveiligheid	316	263	263	263
2	Juridisch advies	55	55	55	55
3	Wet Open Overheid (WOO)	39	75	75	46
4	Rechtmatigheidsverantwoording	90	0	0	0
	Overige ontwikkelingen:				
5	Samenwerking Alphen - Gouda - Woerden (AGW)	59	59	59	59
6	Implementatie Elektronisch Human Resource Management (E-HRM)	240	0	0	0
7	Project verbetering financiële functie	28	28	28	28
	Totaal	827	480	480	451

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Toelichting op de mutaties

1. Informatieveiligheid

Informatiebeveiliging betreft het vaststellen van de vereiste beveiliging van informatiesystemen in termen van vertrouwelijkheid, beschikbaarheid en integriteit en daarnaast het treffen, onderhouden en controleren van een samenhangend pakket van maatregelen en is een steeds belangrijkere hoeksteen van de gemeentelijke informatievoorziening en dienstverlening. De gemeente Gouda heeft inmiddels veel stappen gezet om de informatiebeveiliging op een hoger niveau te krijgen maar de dreiging neemt zo snel toen, dat meer nodig is om het gat te dichten. In dit kader hebben alle gemeenten zich gecommitteerd aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid en zijn daarmee verplicht maatregelen te implementeren.

2. Juridisch advies

Door specialistische rechtsvragen (waarvoor de kennis niet in huis is) en advisering voortvloeiend uit wettelijke regelgeving, zoals: de Wet Open Overheid (WOO) en privacy wetgeving is inschakeling van externe advocatenkantoren en juridische adviesbureaus noodzakelijk.

3. Wet Open Overheid (WOO)

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (WOO) in werking getreden. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Het doel van de WOO is een open, transparante en toegankelijke overheid. Het college erkent het belang van deze wet en is onder de vlag van het programma "Slim snel en digitaal" gestart met de implementatie van de WOO. Voor de implementatie van de wet zijn via het Gemeentefonds middelen ter beschikking gesteld. Deze middelen stonden nog op een stelpost in afwachting van een voorstel voor inzet van de middelen. In deze kadernota worden de middelen verdeeld, dit is per saldo een neutrale mutatie. De bedragen in bovenstaande tabel betreffen het meerdere bovenop wat in de stelpost beschikbaar is.

4. Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf boekjaar 2023 is niet meer de accountant, maar het college van burgemeester en wethouders verantwoordelijk voor het vaststellen van de rechtmatigheid van de gemeentelijke jaarrekening. De gemeente moet in staat zijn om zelf de rechtmatigheidsverantwoording als toelichting op de jaarrekening te geven en te onderbouwen. De accountant toetst of de verantwoording een getrouw beeld geeft. In 2023 en 2024 wordt er gewerkt aan het inrichten van systeemgerichte controles waarmee de betrouwbaarheid en rechtmatigheid efficiënt kan worden aangetoond. Door hierin te investeren daalt de foutkans en wordt bespaard op externe accountantskosten. Voor externe expertise en ondersteuning is in 2024 budget benodigd.

5. Samenwerking Alphen - Gouda - Woerden (AGW)

De gemeenten Alphen aan den Rijn, Gouda en Woerden werken al geruime tijd samen in een netwerkconstructie. De betrokken besturen willen de samenwerking een nieuwe impuls geven, met een focus op de ruimtelijke ontwikkeling van het Groene Hart, economische groei, groen en recreatie. Afsproken is om, in gezamenlijkheid, 2 formatieplaatsen te creëren om de samenwerking op deze gebieden vorm en inhoud te geven. Dat leidt tot een jaarlijkse extra bijdrage.

6. Implementatie Elektronisch Human Resource Management (E-HRM)

De gemeente Gouda maakt voor de personeels- en salarisadministratie gebruik een systeem, waarvan het contract afloopt per 31 december 2024. Als gemeente is Gouda aanbestedingsplichtig voor de inkoop en het contracteren van het HR & Payroll systeem, welke in gebruik moet worden genomen per 1 januari 2025. De voorbereiding en de uitvoering van de aanbesteding vindt in 2023 plaats. De implementatie van het gekozen pakket zal plaatsvinden in 2024/2025 en betreft kosten voor begeleiding en uitvoering (inclusief schaduwdraaien).

7. Project verbetering financiële functie

Voor het project verbetering financiële functie wordt extra inzet gepleegd op het verbeteren van rapportages en het faciliteren van de communicatie met de accountant.

3.7.4 Bedrijfsvoering

Ontwikkelingen

Krapte op de arbeidsmarkt

In 2021 was 19 procent van de gemeentelijke vacatures moeilijk vervulbaar (bron: A+O personeelsmonitor). Dat geldt vooral voor de functiegebieden ruimtelijke ordening/milieu, automatisering/ICT en welzijn/ jeugdzorg. De verwachting is dat dit ook de komende jaren het geval zal zijn. Verder is door het hele land een hoge uitstroom van jonge en schaarse medewerkers en toenemende onderlinge concurrentie tussen gemeenten zichtbaar. Dit vraagt veel aandacht voor verdere ontwikkeling en inzet van talenten van medewerkers. Bovendien vergt het een forse inspanning om vacatures in te vullen en goede mensen te behouden (onderscheidend werkgeverschap).

Regionale samenwerking

In de regio Midden-Holland is door de gemeentesecretarissen de koers ingezet om tot een regionale werkorganisatie voor het sociaal domein te komen (RWO). Dit betekent ontvlechting tussen regionale en lokale taken in Gouda. Andere belangrijke regionale samenwerking is de ICT samenwerking. Gouda levert ICT-diensten aan vier partnergemeenten via ICT Gouwe IJssel. Deze regionale ontwikkelingen vragen een verdere professionalisering van de bedrijfsvoering. En zakelijke afspraken over de omvang en verdeling van de bedrijfsvoeringskosten.

Financiële onzekerheden

De grootste financiële onzekerheden bestaan met name voor 2026 en daarna. De vraag is of de financiële middelen voor gemeenten vanuit het rijk vanaf dan voldoende zijn voor een sluitende meerjarenbegroting. Er komt onder andere een nieuwe systematiek om gemeenten te financieren, en ook de hervormingsagenda in het sociaal domein geeft onzekerheid. Deze ontwikkelingen vragen een sterke financiële functie.

Moderne digitale werkplek

Sinds de coronapandemie wordt meer digitaal samengewerkt op steeds verschillende locaties, inclusief thuis. Dit vraagt doorontwikkeling van de Moderne Digitale Werkplek. Hiervoor is een uitbreiding van de Microsoftlicentie noodzakelijk om in de cloud alle belangrijke Microsoft applicaties voor de moderne werkplek te kunnen bieden aan medewerkers. Deze abonnementsuitbreiding is tevens nodig voor de doorontwikkeling van de telefonie omgeving en de hybride werkomgeving (o.a. de raad heeft deze ruimere abonnementen al gekregen in 2022). Verder zal in 2023 (voor de komende jaren) beleid worden vastgesteld ten aanzien van (fysieke)inrichting van thuiswerkplek.

Nader uit te werken richting begroting 2024

Versterken directie

Het aantal medewerkers in de organisatie is de afgelopen jaren hard gegroeid. Dit maakt dat het directieteam evenredig aan die groei dient mee te groeien. Naast deze groei zijn er meer redenen waarom de directie van de gemeente wordt uitgebreid van drie naar vier directeuren. Dit zijn onder andere:

- Meer focus op inhoud
- Meer samenhang (zeker binnen de bedrijfsvoering)
- Directeuren meer aandacht voor externe aangelegenheden (dus stevig in de regio).

Versterken bedrijfsvoering

De organisatie is sterk gegroeid de afgelopen periode. Tegelijk is de bedrijfsvoeringsfunctie daarin onvoldoende meegegroeid. Het risico is dat de sturing en ondersteuning van het primaire proces onder druk komt te staan. Denk daarbij aan het aantrekken van medewerkers, een professionele ICT infrastructuur en goede financiële sturing. Hiervoor is een inhaalslag nodig. Om vanaf deze kadernota geen achterstand op te lopen is bij personele mutaties een opslag voor overhead meegenomen.

E-depot

In een gezamenlijk aanbestedingstraject met de vijf deelnemende gemeenten en de Omgevingsdienst Midden-Holland heeft het Streekarchief Midden-Holland een e-depotvoorziening aangeschaft. Het e-depot is een belangrijke ontwikkeling in het streven (historische) documenten en informatie voor de toekomst te bewaren. Een digitale bewaarplaats en ontsluiting naar inwoners is een belangrijke bouwblok voor de openbaarheid van overheidsinformatie. Dit heeft financiële consequenties voor de deelnemende gemeenten.

4 Ontwikkeling meerjarenperspectief 2024 - 2027

4.1 Overzicht meerjarenperspectief 2024 - 2027

In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van het meerjarenperspectief 2024 - 2027 weergegeven.

In deze tabel zijn de algemene (overkoepelende) financiële ontwikkelingen meegenomen, zoals de bijstelling van de inhaalslag inflatie 2022/ 2023, CAO 2023 en de inflatieontwikkeling gemeenschappelijke regelingen. Ook de intensiveringen en bijstellingen op basis van wettelijke en overige ontwikkelingen binnen de verschillende programma's komen terug in deze tabel.

De algemene financiële ontwikkelingen zijn toegelicht in hoofdstuk 5 van deze Kadernota. De wettelijke en overige ontwikkelingen zijn toegelicht in de afzonderlijke programma's.

Progr.	Bedragen in € x 1.000	2024	2025	2026	2027
	Saldo begroting 2023 - 2026	-4.144	-9.802	-3.485	-1.062
	Aanvullend krediet mobiele werkplek (raadsbesluit 30-11-2022)	134	198	194	189
	Technische begrotingswijziging (raadsbesluit 21-12-2022)	26	27	27	28
	<i>Uitvoeringsplan onderwijshuisvesting 2020 – 2024 1e tranche IHP (raadsvoorstel 07-06-2023)</i>	0	0	275	389
	(A) Startsaldo Kadernota 2024	-3.984	-9.577	-2.989	-456
	<i>Algemene financiële ontwikkelingen:</i>				
div.	Inhaalslag inflatie 2022-2023 (verrekening met stelpost)	1.000	0	0	0
div.	Nieuwe Cao 2023 (verrekening met stelpost)	0	0	0	0
div.	Inflatie ontwikkeling GR (verrekening met stelpost)	800	300	0	0
div.	Geactualiseerd concern investeringsplan (CIP) - ontwikkeling kapitaallasten	-1.029	378	563	784
	(B) Subtotaal algemene financiële ontwikkelingen	771	678	563	784
	<i>Wettelijke ontwikkelingen:</i>				
3	Kwaliteit populieren	405	405	405	0
4	Trajecten inburgeraars	600	600	600	600
7	Informatieveiligheid	316	263	263	263
7	Juridisch advies	55	55	55	55
7	Wet Open Overheid (WOO)	39	75	75	46
7	Rechtmatigheidsverantwoording	90	0	0	0
	(C) Subtotaal wettelijke ontwikkelingen	1.505	1.398	1.398	964
	<i>Overige ontwikkelingen:</i>				
4	Inzet gedragswetenschappers	158	158	158	158
4	Regionale Werkorganisatie	351	351	351	351
7	Samenwerking Alphen - Gouda - Woerden (AGW)	59	59	59	59
7	Implementatie Elektronisch Human Resource Management (E-HRM)	240	0	0	0
7	Project verbetering financiële functie	28	28	28	28
	(D) Subtotaal overige ontwikkelingen	836	596	596	596
	(E) Prognose extra inkomsten Rijk - aangekondigde compensatie inflatie ontwikkeling 2022 *	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
	Doorkijk Kadernota 2024 (A t/m E)	-2.872	-8.905	-2.432	-112

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

* Het kabinet heeft in de Najaarsnota 2022 aangekondigd bij de Voorjaarsnota 2023 een extra prijsbijstelling over 2022 uit te keren. Deze prijsbijstelling geldt ook voor het Gemeentefonds. De extra structurele prijsbijstelling wordt gebaseerd op cijfers van het Centraal Planbureau (CPB), het zogenoemde Centraal Economisch Plan (CEP) 2023. Daarbij wordt gekeken naar de inflatieontwikkeling over 2022 ten opzichte van CEP 2022 (T-1). Op basis van deze gegevens zijn de extra nog te ontvangen inkomsten Rijk over 2022 ingeschat op structureel 2 miljoen euro.

5 Algemene (overall) financiële ontwikkelingen

5.1 Inhaalslag inflatie 2022 - 2023

Inflatiecijfer begroting 2022 en begroting 2023

Bij het samenstellen van de begroting wordt het indexcijfer uit de meicirculaire voor jaar T-1 gehanteerd. Er is 1,4% prijsontwikkeling verwerkt in de begroting 2022 en 2,3% in de begroting 2023. Het jaar 2022 kenmerkt zich echter door forse prijsontwikkelingen, die ook doorwerken in de opvolgende jaren. Om de gemeentelijke begroting op niveau te houden, vraagt dit om een inhaalslag over de begrotingsjaren 2022 en 2023.

Voor de begroting 2024 volgen we het indexcijfer uit de meicirculaire (gebaseerd op de meest recente macro economische verkenning). Zie hiervoor ook het hoofdstuk: 'Kaders en uitgangspunten voor de begroting 2024'.

Inhaalslag 2022 en 2023

De prijsindex materiële overheidsconsumptie (IMOC) komt voor het jaar 2022 en 2023 uit op totaal 11%. In de begroting 2022 en 2023 is totaal 3,7% verwerkt (1,4% in 2022 en 2,3% in 2023). De netto inhaalslag bedraagt hiermee 7,3%.

Effect inhaalslag 2022 en 2023

Om de gemeentelijke begroting op niveau te houden, zal de inhaalslag zowel aan de inkomsten- als uitgavenkant worden gecorrigeerd. In de onderstaande tabel is het financieel effect opgenomen van de inhaalslag als gevolg van de inflatie.

Bedragen in € x 1 miljoen	Mutatie
Aanpassing prijsgevoelige budgetten - inkomsten en uitgaven	6,8
Aanpassing belastingen / heffingen (betreft alle belastingen en heffingen m.u.v. riool- en afvalstoffenheffing)	-1,9
Totaal netto effect inhaalslag inflatie 2022 - 2023	4,9

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Verloop stelpost prijsontwikkeling

De inkomsten uit het gemeentefonds worden weergegeven in zogenaamde lopende prijzen. Dat betekent dat er rekening is gehouden met de verwachte toekomstige cumulatieve loon- en prijsstijgingen. Deze toekomstige stijgingen worden gereserveerd op een stelpost en jaarlijks bij de mei- en of septembercirculaire geactualiseerd.

In de onderstaande tabel is de stand en het verloop van de stelpost prijsontwikkeling opgenomen. Hierin is bovenstaand effect van de inhaalslag 2022 - 2023 opgenomen. In 2024 ontstaat er een tekort op de stelpost prijsontwikkeling van € 1 miljoen. Dit effect wordt als mutatie verwerkt op het begrotingssaldo.

Bedragen in € x 1 miljoen	2024	2025	2026	2027
Beschikbaar op stelpost prijsontwikkeling	-3,9	-6,3	-8,3	-9,8
Effect inhaalslag inflatie 2022 - 2023	4,9	4,9	4,9	4,9
Totaal verloop stelpost prijsontwikkeling	1,0	-1,4	-3,4	-4,9

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

5.2 Nieuwe Cao 2023

Cao gemeenten 2023

In april 2023 is er ingestemd met de nieuwe Cao gemeenten 2023. De nieuwe Cao heeft een looptijd van 2 januari 2023 tot 1 januari 2024. In de onderstaande tabel is het financieel effect van de nieuwe Cao opgenomen.

Bedragen in € x 1 miljoen	Mutatie
Cao 2023	3,0
Reeds verwerkt in het meerjarenperspectief	-1,5
Nog te verwerken effect Cao 2023	1,5

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

In het meerjarenperspectief was al rekening gehouden met een loonontwikkeling van 3% (€ 1,5 miljoen). Het verschil wordt verrekend met de stelpost loonontwikkeling.

Verloop stelpost loonontwikkeling

De inkomsten uit het gemeentefonds worden weergegeven in zogenaamde lopende prijzen. Dat betekent dat er rekening is gehouden met de verwachte toekomstige cumulatieve loon- en prijsstijgingen. Deze toekomstige stijgingen worden gereserveerd op een stelpost en jaarlijks bij de mei- en of septembercirculaire geactualiseerd.

In de onderstaande tabel is de stand en het verloop van de stelpost loonontwikkeling opgenomen. Hierin is bovenstaand effect van de nieuwe Cao opgenomen. De stelpost is toereikend om de effecten van de nieuwe Cao 2023 op te vangen.

Bedragen in € x 1 miljoen	2024	2025	2026	2027
Beschikbaar op stelpost loonontwikkeling	-2,0	-3,6	-5,2	-6,9
Effect Cao 2023	1,5	1,5	1,5	1,5
Totaal verloop stelpost loonontwikkeling	-0,5	-2,1	-3,7	-5,4

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

5.3 Inflatieontwikkeling gemeenschappelijke regelingen

Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen

Met de "Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen" beschikken gemeenten in de regio Hollands-Midden sinds 2010 over een gedragen instrument om uniforme afspraken te maken over de indexering en de algemene taakstelling voor de op te stellen begroting. Dit betreft de gemeenschappelijke regelingen waarin zij deelnemen.

De bijstelling van de begrotingen 2024 van de verbonden partijen wordt verwerkt conform de vastgestelde (collegebesluit 29 november 2022) Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen (FKGR) voor de begroting 2024. Dit betreft een toegestane prijsindexatie van 6,4% voor beloning werknemers en 9% voor netto materieel. In de onderstaande tabel is het financieel effect van het financieel kader gemeenschappelijke regelingen opgenomen. Gelet op de huidige inflatieontwikkeling kan er vanuit de FKGR een aanpassing komen met betrekking tot de toegestane prijsindexatie.

Naast prijsindexatie stijgt door andere ontwikkelingen (bijvoorbeeld: hoeveelheidsaanpassing) de bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen. De gemeenschappelijke regelingen dienen in het 1e halfjaar van 2023 hun concept begroting 2024 in. De raad kan haar zienswijze hierover geven. De hieruit voortvloeiende effecten worden verwerkt in de programmabegroting 2024-2027.

Bedragen in € x 1 miljoen	Mutatie
Financieel kader gemeenschappelijke regelingen 2024 (FKGR)	1,2
(+ = nadeel / last - = voordeel / baat)	

Verloop stelpost prijsontwikkeling gemeenschappelijke regelingen

De inkomsten uit het gemeentefonds worden weergegeven in zogenaamde lopende prijzen. Dat betekent dat er rekening is gehouden met de verwachte toekomstige cumulatieve loon- en prijsstijgingen. Deze toekomstige stijgingen worden gereserveerd op een stelpost en jaarlijks bij de mei- en of septembercirculaire geactualiseerd.

In de onderstaande tabel is de stand en het verloop van de stelpost prijsontwikkeling gemeenschappelijke regelingen opgenomen. Hierin is bovenstaand effect van het nieuwe kader voor 2024 opgenomen. In 2024 en 2025 ontstaat er een tekort op de stelpost prijsontwikkeling gemeenschappelijke regelingen van € 0,8 miljoen en € 0,3 miljoen. Dit effect wordt als mutatie verwerkt op het begrotingssaldo.

Bedragen in € x 1 miljoen	2024	2025	2026	2027
Beschikbaar op stelpost prijsontwikkeling gemeenschappelijke regelingen	-0,4	-0,9	-1,4	-1,9
Effect financieel kader 2024	1,2	1,2	1,2	1,2
Totaal verloop stelpost loonontwikkeling	0,8	0,3	-0,2	-0,7
(+ = nadeel / last - = voordeel / baat)				

5.4 Geactualiseerd concern investeringsplan (CIP) 2023 - 2027

Investeringsen leveren een positieve bijdrage aan de fysieke leefomgeving, waardoor de stad voor inwoners, bedrijven en toeristen aantrekkelijk blijft. Bij iedere actualisatie van het meerjarenperspectief wordt het concern investeringsplan (CIP) geactualiseerd. Met dit instrument wordt de omvang van de (meerjarige) investeringsbudgetten en de bijbehorende kapitaallasten bepaald. Het totale investeringsbudget is hierin leidend. De bijbehorende kasstroom (fasering) kan afwijken.

Actualisatie concern investeringsplan (CIP) 2023-2027

In de 1e bestuursrapportage is het CIP 2023 - 2027 meerjarig geactualiseerd, waarbij alle mutaties zijn toegelicht. Dit is gedaan om het gehele CIP in beeld te houden; waarbij faseringen duidelijk zichtbaar zijn. Deze actualisatie wordt als opmaat gebruikt naar de programmabegroting 2024 - 2027. Het financieel effect van de kapitaallasten (afschrijven en rente) over de jaren 2024 - 2027 wordt als mutatie verwerkt op het begrotingssaldo 2024 - 2027.

Prog.	Toelichting (bedragen x € 1.000)	Nut	2023	2024	2025	2026	2027
	CIP 2023 in boekwerk Begroting 2023 (blz. 82/83)		90.692	43.514	41.043	84.440	18.840
	Overige ontwikkelingen/ raadsbesluiten:						
	IHP - verschuiving bedragen tussen jaarschijven (2e berap 2022)		-7.723	9.685	-3.379	-178	0
	Aanvullend krediet mobiele werkplek (raadsbesluit 30 november 2022)		600	300	0	0	0
	Fasering voorbereidingskrediet Stadhuis, fasering van 2023 naar 2022 (2e berap 2022)		-460	0	0	0	0
	Correctie sporten in de buitenruimte programma 05 (administratieve correctie op CIP B2023)		-500	0	0	0	0
	Mutaties 1e Bestuursrapportage 2023 en doorwerking in CIP 2024-2027:						
02.	Rioleringskrediet 2022-2025	H	3.203	0	0	0	0
03.	Uitbreiding woonwageng standplaatsen	E	1.150	0	0	0	0
03.	Vervanging populieren	M	780	780	780	780	0
03.	Maatr. knelpunt.verkeer en VCP 2024-2027 (deel 2 Tranche 1 (raadsbesluit 30-6-2021)	M	0	1.000	2.000	2.000	2.000
03.	Maatr. knelpunt.verkeer en VCP 2024-2027 (GWW-index)	M	2.161	0	0	0	0
03.	Vervanging viaduct Noothoven van Goorstraat -> Haastrechtsebrug (overheveling)	M	-2.500	0	0	0	0
03.	Vervanging viaduct Noothoven van Goorstraat -> Haastrechtsebrug (overheveling)	M	0	2.500	0	0	0
03.	Onderhoudsinvesteringen 2023 Schouwburg	E	500	9	-306	0	-306
03.	Verduurz Gem.Vastgoed js 2023-2026 (bestuursakkoord), fasering	E	-2.980	2.700	0	-46.667	46.667
03.	Maatschappelijke Voorzieningen Wester-Gouwe, fasering	E	-7.684	6.500	0	1.083	101
03.	Stadhuis 2023 (bestuursakkoord), fasering	E	-4.215	4.215	0	0	0
03.	Voorbereiding herbestemming Stadhuis	E	325	0	0	0	0
03.	Toegankelijkheid Openbare Ruimte 2023 20 jr (bestuursakkoord), fasering	M	-2.350	2.350	0	0	0
03.	Eurotonde, fasering	M	-3.000	3.000	0	0	0
03.	Fietsparkeren, fasering	M	-2.100	2.100	0	0	0
03.	Uitbr. Parkeergarage Spoorzone	E	1.150	0	0	0	0
04.	Aanpassen kruising AZC Molenwiek	M	250	0	0	0	0
05.	Buitensport 2023-2026	E	525	727	-732	-25	-54
06.	Vervanging zakpalen binnenstad	E	175	175	0	0	0
07.	Aanleg Brandmeldinstallatie	E	60	0	0	0	0
07.	Automatisering	E	90	0	160	215	793
			68.149	79.554	39.565	41.648	68.040

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van de kapitaallasten opgenomen:

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Bijstelling kapitaallasten (rente en afschrijving) per jaar	-1.029	378	563	784

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

6 Ontwikkeling financiële positie

6.1 Ontwikkeling reserves en weerstandsvermogen

De ontwikkeling van de weerstandscapaciteit fluctueert met de jaarlijkse inkomsten en uitgaven van de gemeente Gouda. De weerstandscapaciteit wordt daarom meerjarig beoordeeld. De actualisatie van de inschatting van de benodigde weerstandscapaciteit vindt plaats op basis van financiële effecten van vastgestelde raadsbesluiten die ten laste komen van de algemene reserve en de ontwikkeling van de begrotingsresultaten 2023 - 2027.

In de onderstaande tabel is de verwachte ontwikkeling meerjarig weergegeven. De ontwikkeling van het weerstandsvermogen kan in de periode 2024 - 2027 als voldoende / ruim voldoende worden beoordeeld.

Bedragen in € x 1.000	2023	2024	2025	2026	2027
Programmabegroting 2023 – 2026 (pag. 69)					
Beschikbaar weerstandsvermogen	35.151	40.929	52.565	53.579	n.v.t.
Benodigd weerstandsvermogen totaal	17.697	17.697	17.697	17.697	17.697
Weerstandsratio	2,0	2,3	3,0	3,0	n.v.t
Geactualiseerde inschatting t.b.v. programmabegroting 2024 - 2027					
Indicatie van beschikbaar weerstandsvermogen per 31-12	33.700	30.900	33.972	43.077	45.509
Indicatie van benodigd weerstandsvermogen	20.538	20.538	20.538	20.538	20.538
Inschatting weerstandsratio t.b.v. programmabegroting 2024 - 2027*	1,6	1,5	1,7	2,1	2,2

* De weerstandsratio ten behoeve van de programmabegroting 2024 is indicatief weergegeven, inclusief het jaarrekening resultaat 2022.

6.2 Ontwikkeling leningportefeuille

De ontwikkeling van de leningenportefeuille fluctueert met de geldstromen van de gemeente Gouda en wordt meerjarig beoordeeld. Hiervoor wordt onder andere een inschatting gemaakt van het toekomstig verloop van de reserves en voorzieningen, de grondexploitaties en het investeringsniveau.

In onderstaande tabel is de bij de programmabegroting 2023-2026 verwachte ontwikkeling van de leningenportefeuille als basis genomen. Sindsdien zijn, onder meer in deze Kadernota, besluiten genomen en keuzes gemaakt die van invloed zijn op de ontwikkeling van de leningenportefeuille. Hierdoor ontstaan in de verschillende jaarschijven soms aanzienlijke afwijkingen tussen begroting 2023-2026 en de huidige inzichten.

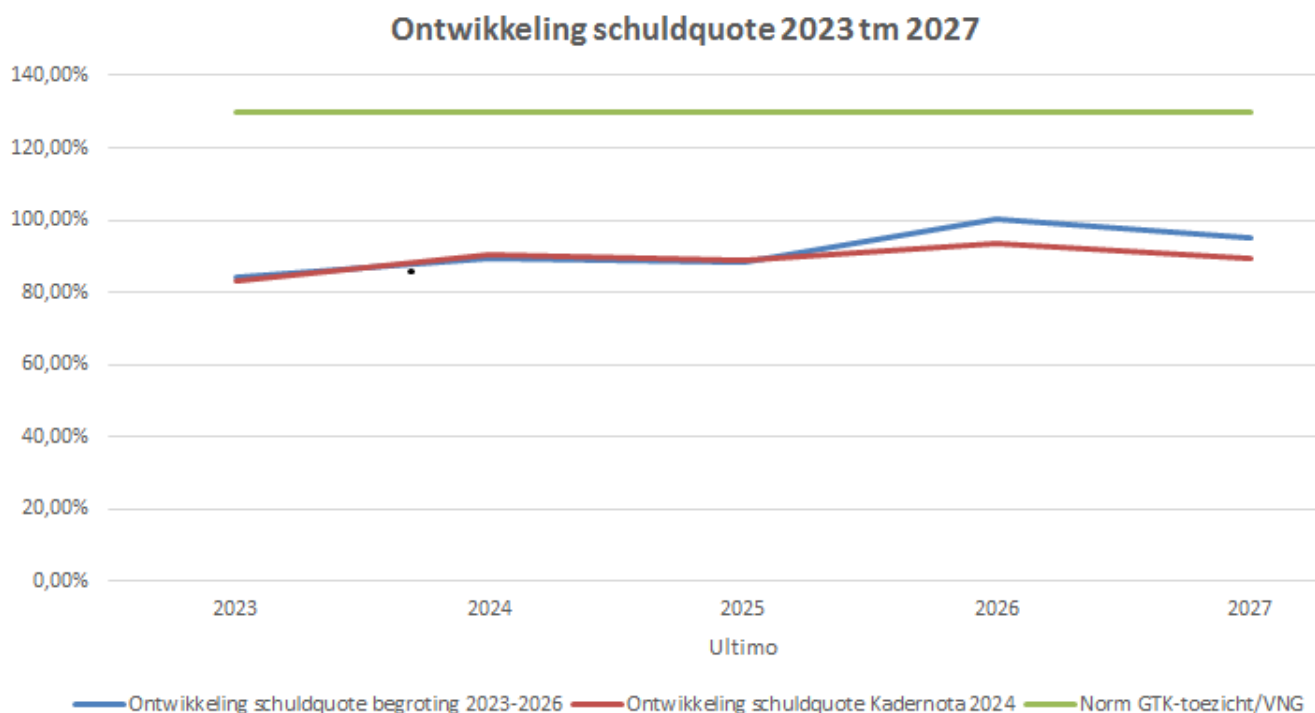
Bedragen * € 1.000.000 (stand per 31 december)	2024	2025	2026	2027
Programmabegroting 2023 – 2026				
Omvang leningenportefeuille (kort en lang)	257,7	261,7	286,3	299,3
Geactualiseerde inschatting t.b.v. programmabegroting 2024 - 2027:				
Verwachte omvang leningenportefeuille (kort en lang)	270,8	274,7	282,7	270,5
Schuldenplafond uit bestuursakkoord	285,0	285,0	285,0	n.n.b.
Ruimte (afgerond: + is ruimte - is tekort)	14,2	10,3	2,3	n.n.b.

De huidige coalitieperiode loopt tot en met 2026. De norm van het schuldenplafond is gekoppeld aan die periode. Gelet op de huidige inflatieontwikkeling wordt bij de begroting 2024 het schuldenplafond mogelijk geïndexeerd.

De schuldquote ziet er als volgt uit:

Bedragen * € 1.000.000	2024	2025	2026	2027
Verwachte omvang leningenportefeuille (kort en lang)	270,8	274,7	282,7	270,5
Overige schulden/overlopende passiva	55,0	53,0	53,0	53,0
Uitzettingen/liquide middelen/overlopende activa	-38,0	-38,0	-38,0	-37,0
Subtotaal schulden t.b.v. schuldquote	287,8	289,7	297,7	286,5
Omvang inkomsten (indicatie)	317,4	326,7	318,4	320,0
Schuldquote	90,7%	88,6%	93,5%	89,5%

In de onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de schuldquote grafisch weergegeven.

7 Totaaloverzicht doelen en indicatoren

Totaaloverzicht doelen

Programma 1: Economie, werk en onderwijs

Doelstelling	Toelichting	Indicator	Databron
Uitvoeren Economische Agenda	Samen met ondernemers en onderwijs gaat de gemeente Gouda aan de slag met de uitvoering van prioriteiten uit de Economische Agenda 2021-2024 en de regionale innovatieprojectenagenda	Aantal vestigingen per sector	Handelsregister KVK
Uitvoeren Economische Agenda	Samen met ondernemers en onderwijs gaat de gemeente Gouda aan de slag met de uitvoering van prioriteiten uit de Economische Agenda 2021-2024 en de regionale innovatieprojectenagenda	Banen naar sector	LISA
Duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen	Het realiseren en onderhouden van toekomstbestendige, kostenefficiënte en duurzame schoolgebouwen	Energieverbruik onderwijs	Omrekening energiedragers naar TeraJoules
Duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen	Het realiseren en onderhouden van toekomstbestendige, kostenefficiënte en duurzame schoolgebouwen	CO2-uitstoot onderwijs	RVO
Terugdringen laaggeletterdheid	Het terugdringen van laaggeletterdheid. Het bevorderen van kanselijkheid door sterk onderwijs ontwikkeling van de basisvaardigheden op het gebied van taal, lezen en rekenen, en in toenemende mate digitale vaardigheden.	Aantal inwoners dat een traject basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden) heeft gevolgd	Gemeente Gouda
Doorontwikkelen Campus Gouda	Via Campus Gouda hoger onderwijs duurzaam aan Midden-Holland verbinden in samenwerking met bedrijven en maatschappelijke organisaties.	Aantal studenten	Gemeente Gouda
Terugdringen jeugdwerkloosheid	Het terugdringen van de jeugdwerkloosheid in de periode 2022-2026 met 50 personen tot 209 jongeren (februari 2022: 259 jongeren) door een sluitende aanpak.	Aantal jongeren zonder werk t/m 27 jaar	UWV (werk.nl)

Programma 2: Energie en klimaat

Doelstelling	Toelichting	Indicator	Databron
Kwetsbaarheid van de stad voor klimaatverandering verminderen	Het verminderen van de gevolgen van hittestress, droogte en wateroverlast door extra vierkante meters biodivers groen in de stad. Ook het infiltreren, vasthouden en vertraagd afvoeren van water helpt hierbij.	Genomen maatregelen tegen effecten van klimaatverandering	Stadspeiling
Kwetsbaarheid van de stad voor klimaatverandering verminderen	Het verminderen van de gevolgen van hittestress, droogte en wateroverlast door extra vierkante meters biodivers groen in de stad. Ook het infiltreren, vasthouden en vertraagd afvoeren van water helpt hierbij.	Na een hevige regenbui blijft langer dan 2 uur water in de straat staan	Stadspeiling
Kwetsbaarheid van de stad voor klimaatverandering verminderen	Het verminderen van de gevolgen van hittestress, droogte en wateroverlast door extra vierkante meters biodivers groen in de stad. Ook het infiltreren, vasthouden en vertraagd afvoeren van water helpt hierbij.	Maatregelen willen nemen om overlast door hitte en water rondom woning tegen te gaan	Stadspeiling
Verbetering van de biodiversiteit en waterkwaliteit	De gemeente zet zich in voor een groener Gouda. Het bestaande groen krijgt gaandeweg meer kwaliteit, met kansen voor biodiversiteit en klimaatadaptatie. De gemeente gaat beginnen met het verbinden en uitbreiden van groene structuren.	Schaduwplekken voor verkoeling tijdens een periode van warm weer	Stadspeiling
Verbetering van de biodiversiteit en waterkwaliteit	De gemeente zet zich in voor een groener Gouda. Het bestaande groen krijgt gaandeweg meer kwaliteit, met kansen voor biodiversiteit en klimaatadaptatie. De gemeente gaat beginnen met het verbinden en uitbreiden van groene structuren.	Groenbalans (oppervlakte groen in beheer van de Gemeente Gouda in m2)	Gemeente Gouda
Inwoners en ondernemers helpen energie te besparen en aardgasvrij te worden	Extra impuls geven aan het verduurzamen van huizen en gebouwen om zoveel mogelijk energie te besparen. Het ontzorgen van inwoners en bedrijven en opwek van duurzame energie stimuleren.	Aantal bereikte huishoudens met campagne, acties en maatregelen energietransitie.	Gemeente Gouda
Inwoners en ondernemers helpen energie te besparen en aardgasvrij te worden	Inwoners en ondernemers helpen energie te besparen en aardgasvrij te worden	Percentage bekende hernieuwbare energie	RVO
Sneller verduurzamen gemeentelijk vastgoed	De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld. De ambitie voor het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed wordt aangescherpt: in 2030 is tenminste 55% van het gemeentelijk vastgoed verduurzaamd. Waar mogelijk nemen we stappen om ook de toegankelijkheid van de gemeentelijke gebouwen te verbeteren.	Reductie van de CO2-uitstoot van de gemeentelijke vastgoedportefeuille	Energiemonitor gemeente Gouda
Investeren in de kwaliteit en toegankelijkheid van de openbare ruimte	Integraal en duurzaam investeren in de kwaliteit en toegankelijkheid van de inrichting van de openbare ruimte. Ook de inzet voor de aanpak van de problematiek van bodemdaling wordt voortgezet	Ik vind mijn buurt goed/slecht onderhouden	Stadspeiling

Programma 3: Wonen en leefomgeving

Doelstelling	Toelichting	Indicator	Databron
Een toekomstbestendige woningvoorraad	Het zorgen voor een toekomstbestendige woningvoorraad met aanbod voor elke doelgroep. Door het uitvoeren van de eind 2020 vastgestelde Woon(zorg)visie. Samen met andere betrokken partijen en in samenspraak met de buurt.	Eigendomsvormen op wijkniveau, met uitsplitsing naar corporatiehuur, particuliere huur en koop. Uitlichten corporatiehuur	Gouda in Cijfers of Waarstaatje-gemeente.nl
Een toekomstbestendige woningvoorraad	Het zorgen voor een toekomstbestendige woningvoorraad met aanbod voor elke doelgroep. Door het uitvoeren van de eind 2020 vastgestelde Woon(zorg)visie. Samen met andere betrokken partijen en in samenspraak met de buurt.	Eigendomsvormen op wijkniveau, met uitsplitsing naar middenhuur en betaalbare koop (WOZ-waarde < 355.000)	Waarstaatje-gemeente.nl (verdient nog wel een verdere uitwerking)
Actieve sturing op het woningbouwprogramma	Met het programma Versnellen woningbouw stuurt de gemeente op kansrijke ontwikkelingen en transformatie. Zij benut alle instrumenten om te sturen. Als de wetgever nieuwe mogelijkheden introduceert, vertaalt de gemeente deze naar de Goudse situatie.	Alternatieve woonvormen	Monitor ouderenhuisvesting
Actieve sturing op het woningbouwprogramma	Met het programma Versnellen woningbouw stuurt de gemeente op kansrijke ontwikkelingen en transformatie. Zij benut alle instrumenten om te sturen. Als de wetgever nieuwe mogelijkheden introduceert, vertaalt de gemeente deze naar de Goudse situatie.	Aantal nieuwbouwwoningen en overige toevoegingen (o.a. transformatie)	Waarstaatje-gemeente.nl / CBS voor historische ontwikkeling, Planregistratie Wonen voor toekomst
Uitvoeren van het Verkeerscirculatieplan	Met de uitvoering van het VCP creëert de gemeente meer ruimte voor fietsers, wandelaars en het openbaar vervoer. De binnenstad maakt zij autoluw.	Intensiteiten gemotoriseerd verkeer (stadsbreed)	Periodieke verkeerstellingen
Uitvoeren van het Verkeerscirculatieplan	Met de uitvoering van het VCP creëert de gemeente meer ruimte voor fietsers, wandelaars en het openbaar vervoer. De binnenstad maakt zij autoluw.	Aantal (ernstige) verkeersslachtoffers	Geregistreerde verkeersongevallen (Viasat)
Meer duurzame mobiliteit en bevoorrading	Het blijven inzetten voor meer duurzame mobiliteit en bevoorrading. Faciliteren van de openbare laadinfrastructuur en deelmobiliteit. Bevorderen van het gebruik van schonere en lichtere transportmiddelen. En de komst van een distributiehuis.	Vervoerwijzekeuze (marktaandeel fiets en OV)	CBS ODin
Meer duurzame mobiliteit en bevoorrading	Het blijven inzetten voor meer duurzame mobiliteit en bevoorrading. Faciliteren van de openbare laadinfrastructuur en deelmobiliteit. Bevorderen van het gebruik van schonere en lichtere transportmiddelen. En de komst van een distributiehuis.	Laadpalen en waterstof-tankvoorzieningen	CROW Duurzaamheids-score/ energiecijfers ENGIE

Programma 4: Sociaal domein

Doelstelling	Toelichting	Indicator	Databron
Iedereen kan meedoen	Een inclusief en sociaal Gouda, waarin iedereen gelijkwaardig is en iedere Gouwenaar mee kan doen. Ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, seksuele voorkeur.	Het % inwoners dat zich thuis voelt in Gouda	Stadspeiling
Inzetten op kansengelijkheid en preventie	Het aanpakken van financiële problemen en voorkomen van armoede door het structureel verbeteren van de positie van gezinnen en kinderen.	Het aantal uitgegeven Rotterdampassen (voor volwassenen resp. kinderen tegen het reductietarief	Gemeente Rotterdam
Inzetten op kansengelijkheid en preventie	Het aanpakken van financiële problemen en voorkomen van armoede door het structureel verbeteren van de positie van gezinnen en kinderen.	Het % kinderen met gezond gewicht	GGD Midden-Holland
Inzetten op kansengelijkheid en preventie	Het aanpakken van financiële problemen en voorkomen van armoede door het structureel verbeteren van de positie van gezinnen en kinderen.	Het aantal kinderen dat de tegoedbonnen sport en cultuur (op de Rotterdampas) gebruikt heeft	Gemeente Rotterdam
Passende zorg en ondersteuning	Passende zorg en ondersteuning betaalbaar en beschikbaar houden voor Gouwenaren die dit het meest nodig hebben.	Het relatieve gebruik van aantal kinderen < 18 jaar van maatwerk jeugdhulp	Gemeente Gouda
Passende zorg en ondersteuning	Passende zorg en ondersteuning betaalbaar en beschikbaar houden voor Gouwenaren die dit het meest nodig hebben.	Het relatieve gebruik door 65-plussers van Hulp bij het Huishouden	Gemeente Gouda
Integrale dienstverlening	De dienstverlening is integraal en gaat uit van de menselijke maat. Dienstverlening wordt continu verbeterd.	Het gemiddeld rapportcijfer voor de dienstverlening van de medewerkers van de gemeente (J, Wmo en weni)	Client Ervaringsonderzoeken Jeugd, Wmo en werk en inkomen
Integrale dienstverlening	De dienstverlening is integraal en gaat uit van de menselijke maat. Dienstverlening wordt continu verbeterd.	Het % inwoners dat weet voor welke hulp ze terecht kunnen bij de gemeente	Stadspeiling

Programma 5: Cultuur, sport en recreatie

Doelstelling	Toelichting	Indicator	Databron
Een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en toeristen	Investeren in een aantrekkelijke binnenstad voor inwoners, bezoekers en toeristen, in samenwerking met de partners. Het benutten van kansen voor waterrecreatie.	Aantal personen met een hotelovernachting	Cijfers hotels Gouda
Een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en toeristen	Investeren in een aantrekkelijke binnenstad voor inwoners, bezoekers en toeristen, in samenwerking met de partners. Het benutten van kansen voor waterrecreatie.	Gemiddelde uitgaven per persoon per bezoek	Onderzoek NBTC toeristisch bezoek aan steden
Een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en toeristen	Investeren in een aantrekkelijke binnenstad voor inwoners, bezoekers en toeristen, in samenwerking met de partners. Het benutten van kansen voor waterrecreatie.	Aantal bezoekers attracties binnenstad (top 5)	Gemeente Gouda
Een aantrekkelijke stad voor inwoners, bezoekers en toeristen	Investeren in een aantrekkelijke binnenstad voor inwoners, bezoekers en toeristen, in samenwerking met de partners. Het benutten van kansen voor waterrecreatie.	Leegstand Binnenstad	Gemeente Gouda
Versterken van het cultureel erfgoed in Gouda	Inzetten op het behoud en maatschappelijke benutting van ons cultuurhistorisch erfgoed en stimuleren van onderhoud. Het uitdragen en zichtbaar maken van de geschiedenis van Gouda, ook op archeologisch gebied.	Staat van onderhoud	Erfgoedmonitor PZH
Versterken van het cultureel erfgoed in Gouda	Inzetten op het behoud en maatschappelijke benutting van ons cultuurhistorisch erfgoed en stimuleren van onderhoud. Het uitdragen en zichtbaar maken van de geschiedenis van Gouda, ook op archeologisch gebied.	Leegstand van monumenten	Erfgoedmonitor PZH
Ontwikkeling en herstel van de brede culturele sector	Het stimuleren van ontwikkeling en herstel in de culturele sector is noodzakelijk. Om een interessant en aansprekend aanbod van kunst en cultuur voor de grote diversiteit aan Gouwenaren te realiseren en bezoekers te blijven trekken. Het cultureel bereik wordt verbreed door het uitvoeren van cultuurnota o.a. via het totstandbrengen van een innovatiefonds.	Tevredenheid culturele aanbod in Gouda	Stadspeiling
Ontwikkeling en herstel van de brede culturele sector	Het stimuleren van ontwikkeling en herstel in de culturele sector is noodzakelijk. Om een interessant en aansprekend aanbod van kunst en cultuur voor de grote diversiteit aan Gouwenaren te realiseren en bezoekers te blijven trekken. Het cultureel bereik wordt verbreed door het uitvoeren van cultuurnota o.a. via het totstandbrengen van een innovatiefonds.	Percentage inwoners dat (vaak of soms) culturele activiteiten in Gouda bezoekt	Stadspeiling
Toename van het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt	De gemeente wil door de inzet van verschillende instrumenten faciliteren dat het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt toeneemt.	Percentage inwoners van 18 jaar en ouder dat minimaal één keer per week sport	Gezondheidsmonitor Volwassenen CBS/ RIVM/GGD
Toename van het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt	De gemeente wil door de inzet van verschillende instrumenten faciliteren dat het aantal inwoners dat sport en voldoende beweegt toeneemt.	Percentage inwoners van 18 jaar en ouder dat voldoet aan de beweegrichtlijnen	Gezondheidsmonitor Volwassenen CBS/ RIVM/GGD

Programma 6: Leefbaarheid en veiligheid

Doelstelling	Toelichting	Indicator	Databron
Signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit	Voorkomen dat de onderwereld en de bovenwereld zich met elkaar vermengen. Onder de ondermijningsaanpak vallen ook de aanpak op: drugscriminaliteit, criminele families/netwerken en mensenhandel.	Integrale controles	Gemeente/ team ondermijning
Signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit	Voorkomen dat de onderwereld en de bovenwereld zich met elkaar vermengen. Onder de ondermijningsaanpak vallen ook de aanpak op: drugscriminaliteit, criminele families/netwerken en mensenhandel.	Signalen/casussen in ondermijning	Gemeente/ team ondermijning
Daling van het totaal aantal High Impact Crimes	Ingezette daling van het aantal woninginbraken voortzetten. Daarnaast meer focus op cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.	Woninginbraken	tabellenboek politie
Daling van het totaal aantal High Impact Crimes	Ingezette daling van het aantal woninginbraken voortzetten. Daarnaast meer focus op cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.	High Impact crime	tabellenboek politie
Afname jeugdoverlast	Afname van de jeugdoverlast op straat. Veel van de veiligheidsvraagstukken in Gouda kunnen hier direct aan gelinkt worden. Snel inspelen op (criminele) trends en ontwikkelingen.	Meldingen overlast jeugd	tabellenboek politie
Afname jeugdoverlast	Afname van de jeugdoverlast op straat. Veel van de veiligheidsvraagstukken in Gouda kunnen hier direct aan gelinkt worden. Snel inspelen op (criminele) trends en ontwikkelingen.	Verwijzingen HALT	Gemeente/ team Jeugd
Professionalisering vergunningenbeleid	Streven naar een goede balans tussen levendigheid, veiligheid en leefbaarheid. Focus op gezonde horeca, Bibob-toetsing en evenementenveiligheid.	Aan de exploitatievergunningen gerelateerde Bibob-toetsen	Gemeente/team bijzondere wetten
Professionalisering vergunningenbeleid	Streven naar een goede balans tussen levendigheid, veiligheid en leefbaarheid. Focus op gezonde horeca, Bibob-toetsing en evenementenveiligheid.	Verleende vergunningen voor horeca (exploitatievergunningen) en evenementen	Gemeente/team bijzondere wetten
Voorkomen van polarisatie en radicalisering	Steeds meer inwoners voelen zich (mede door corona) onzeker over de toekomst. Er is weinig vertrouwen dat het ook voor hen beter zal worden. Er is sprake van sluimerend onbehagen en onvrede. Een deel keert zich zelfs af van de samenleving en politieke instituties.	Netwerkgesprekken	Gemeente/team rad/pol
Voorkomen van polarisatie en radicalisering	Steeds meer inwoners voelen zich (mede door corona) onzeker over de toekomst. Er is weinig vertrouwen dat het ook voor hen beter zal worden. Er is sprake van sluimerend onbehagen en onvrede. Een deel keert zich zelfs af van de samenleving en politieke instituties.	Signalen/casussen	Gemeente/team rad/pol

Programma 7: Bestuur en organisatie

Doelstelling	Toelichting	Indicator	Databron
Samenwerking	Alle politieke partijen in de Goudse gemeenteraad willen werken aan een vernieuwende vorm van besturen. Met samenwerking wordt bedoeld: de samenwerking tussen raad en college, tussen de leden van de politieke partijen, maar ook binnen de raad tussen de raadsleden. Transparantie en openheid zijn hierbij de basis.	Vertrouwen in overheid en gezondheidsinstellingen	RISBO, enquête sociale cohesie via Kieskompas
Gemeenschappelijke regelingen	Eenduidige invulling van de aanpassingen in de wet gemeenschappelijke regelingen.	Percentage begroting gemeenschappelijke regelingen	Gemeente Gouda
Regio en partnerschappen	Gouda werkt conform het positioneringsdocument regio Midden-Holland. Voor iedere samenwerking worden strategische keuzes gemaakt en een duidelijke inzet voor iedere samenwerking geformuleerd.	Aantal samenwerkingsverbanden	Regioatlas
Ruimte voor burgerinitiatieven	Burgers, ondernemers en organisaties kunnen contact opnemen met participatiemedewerkers, wanneer zij initiatieven willen ontplooiën of willen reageren op projecten in de openbare ruimte.	Score voor 'Samenwerking met inwoners', of voor 'gemeente betreft buurt'	Stadspeiling